

**A Girincsi Nagy-erdő (HUBN20029) kiemelt
jelentőségű különleges természetmegőrzési terület
Natura 2000 fenntartási terve**

Eger, 2016

Készítette:
Bükk Nemzeti Park Igazgatóság

Elérhetőségei:
Postacím: Eger 3304, Sándor u. 6.
Tel: 36-412-571; Fax: 36-412-791
e-mail: titkarsag@bnpi.hu
honlap: www.bnpi.hu

Felelős tervező:
Schmotzer András

Közreműködő kutatási partner:
Bioaqua Pro Kft (Debrecen)

Közreműködő szakértők:
Dr. Kiss Béla
Korompai Tamás
Magos Gábor
Dr. Müller Zoltán
Polyák László
Schmotzer András
Zákány Albert

Térképeket készítette:
Kalmár Zsuzsanna

Fotókat készítette:
Schmotzer András

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv	5
1. A terület azonosító adatai	6
1.1. Név	6
1.2. Azonosító kód	6
1.3. Kiterjedés	6
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	6
1.4.1. Jelölő élőhelyek	6
1.4.2. Jelölő fajok	6
1.5. Érintett települések	6
1.6. Egyéb védettségi kategóriák	6
1.7. Tervezési és egyéb előírások	7
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv	7
1.7.2. Településrendezési eszközök (Országos rendezési tervkataszter szerint)	7
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek	7
1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek	7
1.7.5. Halgazdálkodási tervek	7
1.7.6. Vízgyűjtő-gazdálkodási terv	7
2. Veszélyeztető tényezők	8
3. Kezelési feladatok meghatározása	10
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	10
3.1.1. Fő célkitűzések	10
3.1.2. További célok	10
3.2. Kezelési javaslatok	11
3.2.1. Élőhelyek kezelése	12
3.2.1.1. KE-1 kezelési egység: A Sajó és parti sávja	12
3.2.1.2. KE-2 kezelési egység: Ártéri mocsárrétek	14
3.2.1.3. KE-3 kezelési egység: Keményfás ligeterdők (és ezek ültetvényei)	16
3.2.1.4. KE-4 kezelési egység: Erdőtelepítések, ültetvények	19
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	21
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	21
3.2.4. Kutatás, monitorozás	22
3.2.5. Mellékletek	22
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében	23
3.3.1. Agrártámogatások	23
3.3.2. Pályázatok	24
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	24
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	24
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	25
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	26
II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció	27
1. A tervezési terület alapállapot jellemzése	28
1.1. Környezeti adottságok	28
1.1.1. Éghajlati adottságok	28
1.1.2. Vízrajzi adottságok	28
1.1.3. Talajtani adottságok	28
1.2. Természeti adottságok	28
1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek	29
1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok	36
1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok	36
1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok	52

1.3.	Területhasználat	53
1.3.1.	Művelési ág szerinti megoszlás	53
1.3.2.	Tulajdoni viszonyok	53
1.3.3.	Területhasználat és kezelés	54
1.3.3.1	Mezőgazdaság	54
1.3.3.2	Erdészet	54
1.3.3.3	Vadgazdálkodás, halászat, horgászat	55
1.3.3.4	Vízgazdálkodás	55
1.3.3.5	Turizmus	55
1.3.3.6	Ipar	56
1.3.3.7	Infrastruktúra	56
2.	Felhasznált irodalom	56
3.	Térképek	57
4.	Fotódokumentáció	62

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve és típusa:	Girincsi Nagy-erdő kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési terület
-----------------------------------	--

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUBN20029
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	112,1 hektár
--------------------------------	--------------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek (kiemelt jelentőségű élőhely*)

- 91F0 Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmenion minoris*)
- 6440 Folyóvölgyek *Cnidion dubii*-hoz tartozó mocsárrétjei
- 91E0* Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

1.4.2. Jelölő fajok

- díszes tarkalepke (*Hypodryas maturna*)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége (%)
		(ha)	(%)	
Girincs	Borsod-Abaúj-Zemplén	112,1	100	10,00
Összesen:		112,1	100	

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
-------	-----	-----	-----------------	-------------------------------------

Országos ökológiai hálózat	-	magterület	112,1	2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről
		ökológiai folyosó puffer övezet	-	
		Összesen:	112,1	

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A területre – mivel országos védett területtel nem fed át - eddig nem készült természetvédelmi kezelési terv.

1.7.2. Településrendezési eszközök (Országos rendezési tervkataszter szerint)

Település	Típus	Határozatszám
Girincs	településfejlesztési koncepció	1/2005 (I.31.) határozat
	szabályozási terv és helyi építési szabályzat	4/2006 (VI. 22.) Rendelet

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

Erdőtervezési körzet neve	Érintett települések (teljes körű felsorolás)	Aktuális erdőterület (ha)	Erdőtervezés éve
Dél-Borsodi	Girincs	71,57	2010

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

A Tiszamenti átmeneti vadgazdálkodási körzet (II/4.) vadgazdálkodási terve 2017-ig érvényes. Az érintett vadgazdálkodási egység: 655410 számú Földtulajdonosi Közösség (Tiszaújváros, Bethlen G. u. 31.).

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A megyei halgazdálkodási tervek a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatóságánál érhetők el (3526 Miskolc, Blaskovics út 24.). A tervezési területen, a Sajón a halászati hasznosító az Észak-magyarországi Horgász Egyesület /ÉMHE/ (3525 Miskolc, Széchenyi u. 73.).

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

A terület a 2-10. Sajó a Bódvával vízyűjtő-tervezési alegységhez tartozik. A konzultációs anyag 2010-ben elkészült (http://www2.vizeink.hu/files3/2_6_Sajo_a_Bodvaval_VGT.pdf).

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége ¹	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02	művelési mód változása	M	10	<i>mocsárrétek (6440)</i> – mind a terület intenzívvé válása, mind pedig alul hasznosítása kedvezőtlen folyamatokat indíthat be (kikopott eróziós legelőfoltok kialakulása vagy magaskórós, inváziós növények térhódítása).
A03.03	kaszálás felhagyása/hiánya	H	15	<i>mocsárrétek (6440)</i> – kaszálás felhagyásával a szukcessziós folyamatok felgyorsulnak, a záródásban a versenyképesebb özőnnövények előnybe kerülnek.
B02	erdőgazdálkodás (beleértve az ültetvényeket is)	H	60	<i>diszes tarkalepke (Hypodryas maturna)</i> , <i>puhafás ligeterdők (91E0*)</i> – idős erdőállományt a tervezési területen már csak a fűzligetek képeznek (elsősorban nem erdőtervezett területeken). Az erdei életközösség átmentése csak abban az esetben tud megvalósulni, ha mindig maradnak idős állományrészek a tervezési területen.
E03	szemét, hulladék	M	30	<i>mocsárrétek (6440)</i> , <i>puhafás- (91E0*) és keményfás ligeterdők (91F0)</i> – a Sajó mentén jelentős mennyiségű szemét tud felhalmozódni, melynek mennyiségét a belterület irányából származó kommunális hulladék „egészíti ki”. A szemét részben nem lebomló, környezetre ártalmas anyagokat is tartalmazhat, mely a talajba és közvetve az élő szervezetekbe is bejuthat.
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	M	80	<i>mocsárrétek (6440)</i> , <i>puhafás- (91E0*) és keményfás ligeterdők (91F0)</i> – több hatás eredőjeként fellépő özőnnövények jelentős fajszaiban és borításban találhatók meg a területen. A

				kezelések megszűntével igen hamar benépesítik a számukra megfelelő élőhelyeket, leginkább a folyót kísérő szegélyből képesek az érintkező jelölő státuszú mocsárréteket veszélyeztetni.
J01.01	leégés	M	15	<i>mocsárrétek (6440)</i> – nem minden évben jelentkező veszélyeztető tényező a leégés. A száraz években (különösen kora tavasszal) a szándékos gyújtogatás miatt a mocsárrétek nagy arányban éghetnek le. Ez felerősítheti a szárazodási folyamatokat és utat engedhet az inváziós fajok betelepülésének, megerősödésének.
J03.02	élőhelyi-összeköttetések (konnektivitás) csökkenése emberi hatásra	M	20	<i>puhafás- (91E0*) és keményfás ligeterdők (91F0)</i> – Az idős erdőállományok – elsősorban keményfás ligeterdők – a Sajó mentén mára már elszigetelt állományokban fordulnak elő. Így az idős állományrészek letermelésével az élőhelyek összeköttetési lehetőségei is sérülnek, melynek következtében vízgyűjtő szintjén sérülhet az erdőállományok regenerációs potenciálja.
K01.03	kiszáradás	H	30	<i>mocsárrétek (6440), puhafás- (91E0*) és keményfás ligeterdők (91F0)</i> – a kiszáradás hatására az üde élőhelyek fajkészlete átalakul, szárazságtűrő generalista vagy idegenhonos fajok veszik át az uralmat.
K02.01	fajösszetétel változás, szukcesszió	M	20	<i>mocsárrétek (6440), puhafás- (91E0*) és keményfás ligeterdők (91F0)</i> – A kaszálórétek kezelésének megszűnése esetén a szukcessziós folyamatok a cserjés vegetáció térfoglalásához vezet, a mocsárrétek rovására.. A mocsárrétek becserjésedésével záródásával az idegenhonos fajok előretörése várható. Az erdőterületeken – elsősorban a vágásterületeken és a nyiladékokban – az inváziós fajok

				lágú- (pl. selyemkóró, adventív öszirózsa-fajok, aranyvessző- fajok) és fásszárú (pl. zöld juhar, gyalogakác, amerikai kőris) – gyors előretörése figyelhető meg, mely a természetes regenerációs folyamatokat negatívan befolyásolja.
--	--	--	--	---

(Magyarázat: ¹ = a veszélyeztető tényezők besorolása: H – magas (high); M – közepes (medium); L – alacsony (low))

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

3.1.1. Fő célkitűzések

Kiemelt fontosságú cél a következő fajok / élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása / helyreállítása:

- keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*) (91F0)
- folyóvölgyek *Cnidion dubii*-hoz tartozó mocsárrétjei (6440)
- díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)

Általános célkitűzések: A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

- A keményfa ligeterdők (91F0) elegyességét, természetes felújítását biztosító erdőgazdálkodási módok érvényesítése, melyben hangsúlyosan jelentkeznek az idős állományrészek és faegyedek, a holt faanyag mennyiségének növelésével, az idős elegyes erdők nyújtotta mikroklíma biztosításával;
- A mocsárréti, kaszálóréti üde gyepek (6440) állományainak fenntartása / helyreállítása legeltetéssel ill. kaszálással;
- A díszes tarkalepke (*Hypodryas maturna*) élőhelyének védelme érdekében meg kell őrizni jó vízellátottságú üde erdőszegélyeket, törekedni szükséges az erdőszegélyek elegyfajfajainak (elsősorban a magyar kőris (*Fraxinus angustifolia*)) kíméletére, valamint a megfelelő vízháztartás biztosítására.

3.1.2. További célok

- A Sajó folyót kísérő ligeterdő sáv, mint több jelölő faj számára fontos élőhely és ökológiai folyosó fenntartása, ökológiai állapotának (elegyesség, koreloszlás, holt faanyag mennyisége) javítása, az inváziós fásszárúak (pl. zöld juhar, amerikai kőris, fekete dió) visszaszorítása mechanikai, szükség esetén vegyszeres kezelésekkel;
- Az ártéri pionír ruderalis növényzet (3270) élőhely típusok állományainak fenntartása, illetve kialakulásuk elősegítése a terület folyó- és állóvizeit érintő természetes folyamatok (áradások, kiszáradások) hosszú távú biztosításával;

- A Sajó folyó kedvező ökológiai állapotának fenntartása / helyreállítása a kívülről érkező szennyező hatások csökkentésével, illetve a meder és a partvonal állapotát, a hosszirányú átjárhatóságot és a vízminőséget érintő egyéb negatív hatások megelőzésével (különösen a halványfoltú és homoki küllő /*Gobio albipinnatus*, *Gobio kessleri*/, a balin /*Aspius aspius*/ fajok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartásához / eléréséhez);
- A vöröshasú unka (*Bombina bombina*) élő- és szaporodóhelyeit adó állóvizek, különösen az időszakos mocsarak fennmaradásának biztosítása a hullámtér hidrológiai viszonyainak megőrzésével, a vizes és a szárazföldi időszakban történő élőhelykárosítás, szennyezés megelőzésével;
- A vöröshasú unka (*Bombina bombina*) teljes életsiklusát biztosító vízi-vizes-szárazföldi élőhely-komplexek jó természetességi állapotának megőrzése, különösen az időszakos vándorlást, illetve diszperziót biztosító folyosók fenntartása / helyreállítása;
- A nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) kedvező természetvédelmi helyzetének biztosítása a mocsárrétek és kaszálórétek jó ökológiai állapotának fenntartásával / helyreállításával.

3.2. Kezelési javaslatok

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések egységesebb átláthatósága érdekében ún. kezelési egységeket (KE) állapítottunk meg, melyeket hasonló jellegű élőhelyfoltok alkotnak. A kezelési egységek lehatárolása figyelembe veszi az ingatlanvilvántartási határokat, de a valós és a tényleges területhasználati eltérések miatt azok vonalát nem minden esetben követi pontosan.

A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, tartalmaznak jelölő és nem jelölő élőhelytípusokat egyaránt. Mivel a tervezési terület mozaikos (összesen 33 élőhelyfolt), így a kezelési egységekbe tartoznak olyan kisebb kiterjedésű élőhelyek is, melyeket a nagyobb egység részeként kell értelmezni (pl. mocsárréten található facsoportok.). A KE-1 egység magát a Sajó folyó érintett víztestét és annak parti sávját képezi. Ennek lehatárolását indokolta továbbá a tulajdonosi / kezelői helyzet is, a vízügyi igazgatóság vízkárelhárítási kezelési feladatai is erre az egységre koncentrálnak.

A kezelési egységeknél meghatározzuk azon intézkedéseket, melyek a jelölő élőhely és/vagy a faj megőrzése érdekében javasolunk, illetve az élőhelyfejlesztési lehetőségekre is kitérünk. A kezelési javaslatoknál élesen el kell választani a jogszabályokban nevesített kötelezően betartandó előírások és a támogatási rendszerbe illeszthető önkéntesen vállalható előírás-javaslatokat. A fenntartó kezeléseknél már jogszabályokkal meghatározott érvényes szabályozási rendszerek is működnek (pl. a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet).

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek megőrzése érdekében, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodásra, annak kívánatos módja. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás javaslatok, amelyek alapul szolgálnak

a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírások a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási rendeleteken keresztül, önkéntes vállalat formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

A kezelési egységek és a hozzájuk rendelt kezelési javaslatok meghatározásánál tekintetbe vettük a jelölő értékek megőrzését szolgáló egyéb területrészeket és szempontokat is (pl. a fajok élőhelyével szomszédos, csatlakozó területrészeket, az egyes állományok közti összeköttetést biztosító folyosókat, közösségi jelentőségű faj számára alkalmas élőhelyek védelmét, fejlesztési lehetőségét, az élőhelyek esetében a potenciálisan jelölő élőhelyé alakítható fejlesztési területeket).

A kezelési egységek elhelyezkedését a 3.2.5. pontnál szereplő térképmelléklet mutatja.

Gazdálkodáshoz nem köthető, általános javaslatok:

- A tervezési terület belterületbe vonása, azon lakó, üdülő vagy iparterület kijelölése nem javasolt.
- Bányatelek kialakítása és egyéb infrastrukturális fejlesztés nem kívánatos.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

3.2.1.1. KE-1 kezelési egység: A Sajó és parti sávja

a) A kezelési egység meghatározása:

A kezelési egység a Sajó folyót és annak parti sávját foglalja magába. A folyó kb.3,8 kilométer hosszú szakasza képezi részét a tervezési területnek.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: folyóvizek (U8); mocsárrétek (D34); fűz-nyár ártéri erdők (J4) / Natura 2000 kód: *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440); enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0); Iszapos partú folyók részben *Chenopodium rubri* és részben *Bidention* növényzettel (3270); Oligo-mezotróf állóvizek *Littorelletea uniflorae* és/vagy *Isoeto-Nanojuncetea* vegetációval (3130).
- érintett közösségi jelentőségű fajok: tompa folyamkagyló (*Unio crassus*); skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*); balin (*Aspius aspius*); vágó csík (*Cobitis taenia*); halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*); homoki küllő (*Gobio kessleri*); széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*); szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus*); vidra (*Lutra lutra*); törpecsík (*Sabanejewia aurata*); német bucó (*Zingel streber*).
- érintett földrészletek: Girincs 032/2*, 040/17, 042/1 (a csillaggal [*] jelölt ingatlanok érintettsége csak részleges)
- érintett erdőrészletek: nincs érintettség

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A Sajó, tervezési területet érintő szakasza természetközeli állapotúnak tekinthető, sem hosszanti-, sem keresztirányú akadályok nem jelentkeznek. Így célként fogalmazható meg a kedvező ökológiai állapot hosszú távú fenntartása, mely a jelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelyek általános védelmi céljait is szolgálja. Általános kezelési javaslatok és irányelvek:

- A legfontosabb a folyó jelenlegi, természetéhez közeli vízdinamikájának, nagyvizek esetén az ártér elöntésének biztosítása. Ezért nem kívánatosak olyan vízügyi beavatkozások, melyek a folyó vízjárását jelentős mértékben megváltoztatják. Különösen a töltésezés, duzzasztók építése és a mederszabályozás nem javasolható.
- A mederben végzett mederbiztosítási, partbiztosítási tevékenységek (kivéve a műtárgyak közvetlen környezetében) kerülendők.
- A szabad folyású szakaszokon az iszapolási, kotrási tevékenység kerülendő. Amennyiben vízkárelhárítási célból elkerülhetetlen a mederüledék eltávolítása, úgy javasoljuk, hogy legyen egy kivitelezési oldal, mely később fenntartási oldalként funkcionálhat, ill. legyen egy ökológiai oldal, melynek fő szerepe az ökológiai folyosó funkció biztosítása, valamint élőhely biztosítása a vízfolyáshoz és a vízfolyást kísérő növényzethez kapcsolódó életközösségek számára.
- A kezelési egység területén part menti pufferzóna fenntartását, a hiányos területeken annak kialakítását javasoljuk.
- A vízfolyások hosszirányú átjárhatóságát megakadályozó műtárgyak létesítése kerülendő.
- A vízszennyvezetések elkerülése, mind adminisztratív intézkedéseket (szennyvíz- és csapadékvíz elvezetés hatósági szabályozása), mind az agrár támogatási rendszerek lehetőségeinek kihasználását megköveteli.
- A vízfolyásba felülről érkező tisztított szennyvíz és kommunális települési szennyezés mennyiségének minimalizálása és hosszabb távon való megszüntetése javasolt.
- A területen kívül található szennyvíztelepek hatékonyságának növelése szükséges a vízminőség javítása érdekében.
- A vízparti vegetáció (különösen a vízfolyásokat kísérő ligeterdő sávok) eltávolítása a folyóvizek élőhelyi értékét az esetek többségében lerontja. A vízparti vegetáció kezelését a konkrét vízügyi célok ismeretében, a helyi viszonyokra alkalmazva, a természetvédelmi célok figyelembe vételével javasolt megvalósítani. A fás növényzet teljes kiirtása a vízfolyások partjáról természetvédelmi szempontból nem elfogadható.
- A vízfolyások parti vegetációjában előforduló idegenhonos inváziós növényfajok visszaszorítását legeltetés, kaszálás és speciális természetvédelmi kezelések útján ajánlott végezni. Fontos az új inváziós gócpontok kialakulásának megelőzése (pl. települések közelében).
- A tervezett vízkárelhárítási, és vízrendezési fenntartási munkák kivitelezését megelőzően, természetvédelmi-ökológiai szempontokat figyelembe vevő, aktuális vízkárelhárítási és vízrendezési terv készítését és egyeztetését javasoljuk a működési terület szerint illetékes természetvédelmi kezelővel (Bükki Nemzeti Park Igazgatóság, a továbbiakban: BNPI).
- Az ökológiai vízigény meghatározása és az adott esetben fellépő tápanyagterhelés növekedésének elkerülése érdekében szükséges, hogy az üzemeltetők és a természetvédelmi kezelő (BNPI) illetékes szakemberei közötti folyamatos konzultáció legyen.

- A vízfolyásokban előforduló idegenhonos inváziós állatfajok bekerülésének megelőzésére a horgászatot folytató szervezetekkel történő együttműködés (haltelepítések szabályozása), illetve a lakossági tájékoztatás szükséges. A már bekerült idegenhonos inváziós halfajok gyérítése szintén a horgászatot folytató szervezetekkel történő együttműködést kívánja meg.

d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

A vízfolyások tekintetében az előírásokat a nagyvízi medrek, a parti sávok, a vízjárta, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról, valamint a nyári gátak által védett területek értékének csökkenésével kapcsolatos eljárásról szóló 21/2006. (I. 31.) Korm. rendelet ismerteti.

- Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Mivel a tervezési területet érintő Sajó folyó szakasz horgászai hasznosítás alatt áll, így az idegenhonos halfajok viaszorítása kötelező, idegenhonos halfaj telepítése tilos.

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merült fel.

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár nem javasolt.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A Sajó folyó magas természetességgel és jó ökológiai állapottal rendelkezik, melynek köszönhetően számos közösségi jelentőségű fajnak (elsősorban makrogerinctelenek, halak, vidra) erős állományai ismertek a területéről. A természetes meder, annak dinamikája nagyban segíti a fajok fennmaradását, szaporodását. Ezt a célkitűzést szolgálják a meder kezelésére vonatkozó általános javaslataink. Az erős kompetíció-képességgel rendelkező idegenhonos halfajok elszaporodásával a víztest természetessége csökken, az azt benépesítő – sok esetben specialista – honos fajok életfeltételei szűkülnek.

3.2.1.2. KE-2 kezelési egység: Ártéri mocsárrétek

a) A kezelési egység meghatározása:

A Sajó hullámterén található – többnyire kaszálóként hasznosított – rétek tartoznak ide

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: mocsárrétek (D34); jellegtelen üde gyepek és magaskórósok (OB); jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok (OC); puhafás pionír és jellegtelen erdők (RB); / Natura 2000 kód: *Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétei* (6440); enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőrös (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0)
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*); vöröshasú unka (*Bombina bombina*).
- érintett földrészletek: Girincs 031/5, 031/6, 031/8, 031/9, 031/10, 032/2* [a csillaggal [*] jelölt ingatlanok érintettsége csak részleges]
- érintett erdőrészletek: nincs érintettség

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Fontos a folyó jelenlegi, természeteshez közeli vízdinamikájának, nagyvizek esetén az ártér elöntésének biztosítása. Ezért nem kívánatosak olyan vízügyi beavatkozások, melyek a folyó vízjárását jelentős mértékben megváltoztatják. Különösen a töltésezés, duzzasztók építése és a mederszabályozás nem javasolható.
- A felhagyott kaszálóréteken, különösen özönnövények jelenléte esetén, javasolt a kaszálós kezelés visszaállítása vagy a megfelelő állategységgel történő legeltetés.
- A vízgazdálkodási feladatokat a tervezési területen harmonizálni kell a mezőgazdasági tevékenységgel, illetve a természetvédelmi célállapotot elérő fenntartási munkákkal (a vizek jó ökológiai állapotának elérése érdekében).

d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén kötelezően betartandó előírásokat a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rendelet állapítja meg.

- Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok:

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Kiszántás nem megengedett. (GY13)
- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. (GY22)
- Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges. (GY27)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell. (GY31)
- A gyepterületen előforduló őshonos hagyasfák, hagyasfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett. (GY33)

- Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni. (GY34)
- A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges. (GY44)
- Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal. (GY59)
- Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása. (GY79)
- A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegélyélőhelyek a kaszátlan területbe beletartozhatnak. (GY102)
- A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos. (GY116)

Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA03).

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az önkéntesen vállalható előírás-javaslatok, kiegészülve a jelenleg hatályos jogszabályi előírásokkal a mocsárrétek természetközeli fenntartását biztosíthatják.

Megfogalmazott speciális élőhelyfejlesztési javaslatok:

- A vöröshasú unka és dunai tarajosgöte védelmi helyzetnek javítására mesterséges időszakos vízű élőhelyek (kubikgödrök) kialakítása javasolt.
- A mocsárréteken található kiöregedő, részben elpusztult, kiégett fasorok, facsoportok és faegyedek pótlása és kialakítása (agrár-erdészeti támogatásokkal).

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt. A girincsi komp bekötő útjának fenntartását biztosítani szükséges.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A Natura 2000 kijelölés szakmai indokát részben a mocsárrétek, illetve az ezekhez kötődő közösségi jelentőségű és hazai védett fajok képezték. A mocsárrétek fontos ökológiai szerepet töltenek be a Sajó kísérő ökológiai hálózatban. Az élőhely típus fennmaradásához szükséges a természetes vízdinamika és a rendszeres kezelés (elsősorban kaszálás). Az előírás-javaslatok jelentős része a túlhasználat elkerülését szolgálja (pl. a rétek intenzifikációjának elkerülése), mely az élőhelyek és a hozzájuk köthető élővilág kedvező ökológiai állapotának a fenntartását szolgálják.

3.2.1.3. KE-3 kezelési egység: Keményfás ligeterdők (és ezek ültetvényei)

a) A kezelési egység meghatározása:

A kezelési egység lefedi a girincsi Nagy-erdő honos erdőállománnyal fedett jelentős részét. Az erdőterületek letermelését követően, honos fafajokkal történt meg a felújítás (elsősorban kocsányos tölgy, magyar kőris fafajokkal), azonban mivel a fiatalosok a zárt erdőkre jellemző fajkészletbeli (cserje és lágyszárú szint!) és szerkezeti (pl. holtfa megléte, elegyesség, többkorúság) elemeket nem mutatják, így a jelölő keményfás ligeterdő állománynak csak potenciális előfordulásai fordulnak elő a tervezési területen.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősítés (P3), vágásterületek (P8) / Natura 2000 kód: Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fafajokkal (*Ulmenion minoris*).
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): díszes tarkalepke (*Hypodryas maturna*)
- érintett földrészletek: Girincs 041/5* [a csillaggal [*] jelölt ingatlan érintettsége csak részleges]
- érintett erdőrészek: Girincs 1/B, 1/C, 1/D, 1/E, 1/F, 1/NY, 2/B, 2/C, 2/D, 2/E, 2/H, 2/I, 2/J, 2/NY, 3/A, 3/B, 3/D, 3/F, 3/NY, 4/B, 4/C, 4/D, 4/E, 4/F, 4/NY, 4/TI

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Az erdőgazdálkodás során javasolt a természetességi állapot javítását megcélozni: nevelővágások esetén a tájhonos fafajok előnyben részesítésével, elegyesség kialakításával, fenntartásával.
- Az erdők ápolása során a lágyszárú, a további nevelővágások során a fásszárú özönnövények visszaszorítása indokolt.
- A területen több esetben előfordult az erdősítések megégése szándékos gyújtogatás (gyepégetés) következtében. A további erdőtüzek megelőzése fontos lenne természetvédelmi szempontból is.
- az erdőterülettel érintkező mocsárrétek kíméletet érdemelnek, így a faanyag készletezésekor az értékes foltokat le kell határolni.

Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatokat a tervezési területre – a kötelezettszegési eljárás keretében – elvégzett hatásbecslési dokumentáció is megfogalmaz (Készítette: BAZ Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatóság): „Konkrét kivitelezési idő nem határozható meg előre, általánosságban elmondható, hogy véghasználati fakitermelésre vegetációs időn kívül kerülhet sor, mesterséges erdősítésre a mindenütt szokásos időszakban: a vegetációs idő elején és végén, a facsemeték inaktív, nyugalmi időszakában. Felvonulási létesítmény, anyagnyerőhely nem keletkezik. A fakitermeléshez kötődő szállítási tevékenység a meglévő nyíladekokon és utakon vegetációs időn kívül, a talaj védelmének megfelelő fagyos, vagy száraz időben történik”.

d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőterületek esetén a kötelezően betartandó előírásokat a vonatkozó Dél-Borsodi erdőtervezési körzet erdőterve tartalmazza (a kezelési egység csak állami tulajdonú erdőket érint).

Az erdészeti hatóság 2009-ben hivatalból indított közigazgatási eljárás keretében az Északerdő Zrt. erdőgazdálkodó Délbükki Erdészeti Igazgatóság területére 60331/49/1999. számon jóváhagyott erdőterv előírást 8 erdőrészletben (Girincs 1/A, 1/F, 2/C, 2/F, 2/G, 2/J, 3/A, 3/f) megvalósítandó távlati célállományok vonatkozásában módosította (Hiv. sz. 14.3/4586/11/2009.). A határozat indoklás részében megfogalmazásra került, hogy: „A Girincsi Nagy-erdő Natura 2000 terület jelölő faja a díszes tarkalepke, a kijelölés alapjául szolgáló élőhely-típus a tölgy-kőris-szil, valamint az enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők. A jelölőfaj populációjának regenerálódása, a visszatelepülés feltételeinek megteremtése, valamint az erdő ökológiai értékeinek minél teljesebb megőrzése érdekében az erdőfelújítások, vagyis a távlati célállományok megvalósítása során, ide értve a kárfelszámolás keretében végzett erdősítéseket, gondoskodni kell az őshonos erdőtársulás minden fafájának, de kiemelten a jelölő faj tápnövényeként szolgáló magas kőris és magyarkőris elegyarányának természetszerű állapotához közelítő mértékű megvalósulásáról. Ennek érdekében ápolások során kímélni kell az őshonos elegy fafajokat, kiemelten a kőris egyedeket és az erdőfelújítások sikeres megvalósításához szükségessé váló pótlások során magas kőris vagy magyarkőris egyedeket kell ültetni. Az idegenhonos fafajú erdőrészleteket őshonos fafajú, keménylombos, vagy – a termőhelyi tényezőket figyelembe véve - hazai nyaras állományokkal kell felváltani. Ezen túlmenően az állományszegélyek és a nyiladékok megfelelő kezelése is szükséges a Natura 2000 célok elérése érdekében. Az erdőgazdálkodás alapját meghatározó, rendelkező részben leírt eredeti erdőtervi (távlati célállomány) előírások ugyanakkor nem szolgálják a kijelölést megalapozó Natura 2000 célok megvalósítását.”

- Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Mivel a kezelési egységgel érintett erdőterület teljes egészében állami tulajdon, így a Natura 2000 fenntartási terv útmutatójában meghatározott előírás-javaslatok helyett, olyan kezelési javaslatokat fogalmaztunk meg, melyek jelen gazdálkodási struktúrához is illeszthetők.

- Az erdősítés-ápolások és nevelővágások (tisztítások, törzskiválasztó gyérítések) során az őshonos lombos elegyfajok (pl. szilek, hazai nyarak, vadgyümölcsök stb.) egyedeit kímélni szükséges, a munkálatokat az esetlegesen előforduló idegenhonos fafajok rovására, azok fokozatos visszaszorításával kell elvégezni.
- Az elegyfajok arányát a kezelési egységhez sorolt állományokban a lehetőségekhez mérten a 10-20%-os tartomány felé kell elmozdítani, illetve ott kell tartani. Hosszabb távon (főleg a változó klímaviszonyokhoz való alkalmazkodás szükségessége miatt) a tájegységben most jellemző edafikus erdőkhez képest mindenképpen elegyesebb, több fafajú erdők kialakítása és fenntartása felé kell törekedni.
- Cserjeszinttel rendelkező erdőrészletekben a nevelővágások során legfeljebb csak azok a cserjék távolítandók el, melyek a közelítési, kiszállítási munkákat közvetlenül akadályozzák vagy inváziós fajok egyedeit reprezentálják (elsősorban gyalogakác, zöld juhar, amerikai kőris).

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A nem honos célállományú erdőállományok (KE-3) esetében középtávon a fafajcsere (szerkezetátalakítás) fogalmazható meg középtávon fejlesztési célként. A Natura 2000 felülvizsgálat során 2 db erdőrészletben a távlati célállomány a jelenlegi NNY helyett, őshonos, keménylombos célállományt határoz meg. Ez – figyelembe véve azt a tény, hogy a távlati célállomány a következő tíz évre vonatkozó erdőtervezést alapvetően befolyásolja – előrevetíti az erdő állapotának kedvező irányú változását úgy, hogy az őshonos, elegyes, keménylombos erdők aránya tovább nő.

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A megfogalmazott javaslatok részben beépültek már a kötelezettségési eljárás során módosított erdőtervbe. A javaslatok jelentős része fiatalos erdőállományokra lett megfogalmazva, célszerű az erdőterület korosodásával, annak természetességét (elegyesség, fafajösszetétel, holtfa) segíteni célzott erdészeti beavatkozásokkal, a természetes erdődinamikai folyamatok nyomán követése mellett.

3.2.1.4. KE-4 kezelési egység: Erdőtelepítések, ültetvények

a) A kezelési egység meghatározása:

A tervezési terület erdőtervezett erdőültetvényei tartoznak ehhez a kezelési egységhez. Ezek részben a honos ligeterdő erdőtagok közé ékelődve fordulnak elő, részben a tervezési terület középső – keleti részén önállóan.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: vágásterületek (P8), puhafás pionír és jellegtelen erdők (RB); nemes nyárasok (S2) / Natura 2000 kód: -
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): -
- érintett földrészletek: Girincs 041/5* (a csillaggal [*] jelölt ingatlan érintettsége csak részleges)
- érintett erdőrészletek: Girincs 1/A, 1/TI, 2/A, 2/F, 2/G, 3/C, 4G, 11/A, 11/B, 11/C

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Az erdőgazdálkodás során javasolt a természetességi állapot javítását megelőzni: nevelővágások esetén a tájhonos fafajok előnyben részesítésével, végvágás/tarvágás esetén szerkezetátalakítással.
- Javasolt a lábon álló és fekvő holt fák legalább részleges kímélete.
- Az erdők ápolása során a lágyszárú, a további nevelővágások során a fásszárú özönnövények visszaszorítása indokolt.
- A területen több esetben előfordult az erdősítések megégése szándékos gyújtogatás (gyepégetés) következtében. A további erdőtüzek megelőzése fontos lenne természetvédelmi szempontból is.

d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőterületek esetén a kötelezően betartandó előírásokat a vonatkozó Dél-Borsodi erdőtervezési körzet erdőterve (állami erdőterületek esetén) illetve az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet tartalmazza.

- Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok:

Erdőgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- Erdészeti szempontból tájidegen fajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése. (E05)
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével. (E09)
- A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részleteként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával. (E11)
- Állománynövelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel). (E13)
- Az idegenhonos vagy tájidegen fajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is. (E30)
- Idegenhonos fajú faállomány szerkezetátalakítása. (E54)
- Az idegenhonos és tájidegen fajú erdők véghasználatát során a táj- és termőhelyhonos fajok minden egyedének meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is). (E64)
- Intenzíven terjedő idegenhonos faj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése. (E65)
- A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69)
- Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszíven terjedő fajok visszaszorítására. (E72)

Vadgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat a fokozatosan végrehajtandó szerkezetátalakítások révén valósulhat meg (az erdőgazdálkodó kezdeményezésére, elsősorban támogatási forrás megléte esetén).

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A megfogalmazott javaslatok a tervezési terület szintjén javasolt általános erdőtermészetesség növelő javaslatokat. A szerkezetátalakítás (célállomány megváltoztatásával) csak az erdőgazdálkodó kezdeményezésére indulhat, melyet középtávon javasolt érvényesíteni a területen.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció 3.2.1 pontjánál, az egyes kezelési egységek (KE) részletes leírásánál adtuk meg. A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság középtávú (10 éves) tervében a Sajó-völgy vonatkozásában nem lett megfogalmazva fejlesztési projekt (melynek oka elsősorban az állami tulajdonú, Bükki Nemzeti Park Igazgatóság által vagyonkezelt területek hiánya).

A rekonstrukció fontosabb elemeinek összefoglalása:

- Gyeprekonstrukció: A gyepterületek helyenként erősen leromlott állapotúak, részben szeméttel, sittel feltöltött övzátonyok formájában jelenik. A hulladékmentesítést követően a gyepterület helyreállítása javasolt fenntartó kaszálással, az inváziós fa- és cserjefajok visszaszorításával.
- Fasorok, facsoportok, egyedi (különálló) fák rekonstrukciója: Bár nem tekinthetők jelölő élőhelyeknek, a részben kiöregedő, pusztuló facsoportok (elsősorban nemesnyár faegyedek), fasávok jelenléte nagy természetvédelmi jelentőséggel bír a tervezési területen. Emellett tájképi fontosságuk sem elhanyagolható a gyepterület dominált tájban. A gyepekben megjelenő őshonos fajú fiatal faegyedek visszahagyása, illetve kisebb fasorok, facsoportok kialakítása természetvédelmi szempontból kedvező és javasolt. Ezeket az intézkedéseket javasolt országos célprogramokba is beilleszteni (lásd 3.3 fejezet), így a gazdálkodók motivációja jelentősen nőhet a tervezési területen.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A fajvédelmi intézkedések részben kapcsolódnak az élőhelyek kezelési intézkedéseikhez, azaz az egyik legfontosabb elv a gyepterületek (mocsárrétek) és a regenerálódó ligeterdők természetvédelmi szempontokat is figyelembe vevő hosszú távú kezelése. A jelölő faj (díszes tarkalepke) védelme érdekében már az érvényes erdőtervbe is bekerültek a fajspecifikus kezelési előírások:

„A faj (díszes tarkalepke - Euphydryas maturna) megőrzése szempontjából az alábbi védelmi intézkedések biztosítandók az erdőrészleten belül (a ligeterdő maradványa izolált élőhelynek tekinthető: a., fakitermelések vegetációs időszakon kívüli végrehajtása; b., erdőszegélyek védelme, ennek érdekében a nyiladékok mentén a honos cserjefajok állományai kímélendőek (elsősorban a fagyal jelenléte lehet fontos, mely a faj másodlagos tápnövénye).”

A közösségi jelentőségű halfajok állományának védelme érdekében javasolt a Sajó természetes mederdinamikai folyamatainak és a hosszirányú átjárhatóság biztosítása (vagy megőrzése). A vízfolyást kísérő fás növényzet fenntartása szükséges. A honos halfauna védelmében, a haltelepítés csak indokolt esetben javasolt, melyet csak honos – a víztestre jellemző – halfajokkal javasolt elvégezni.

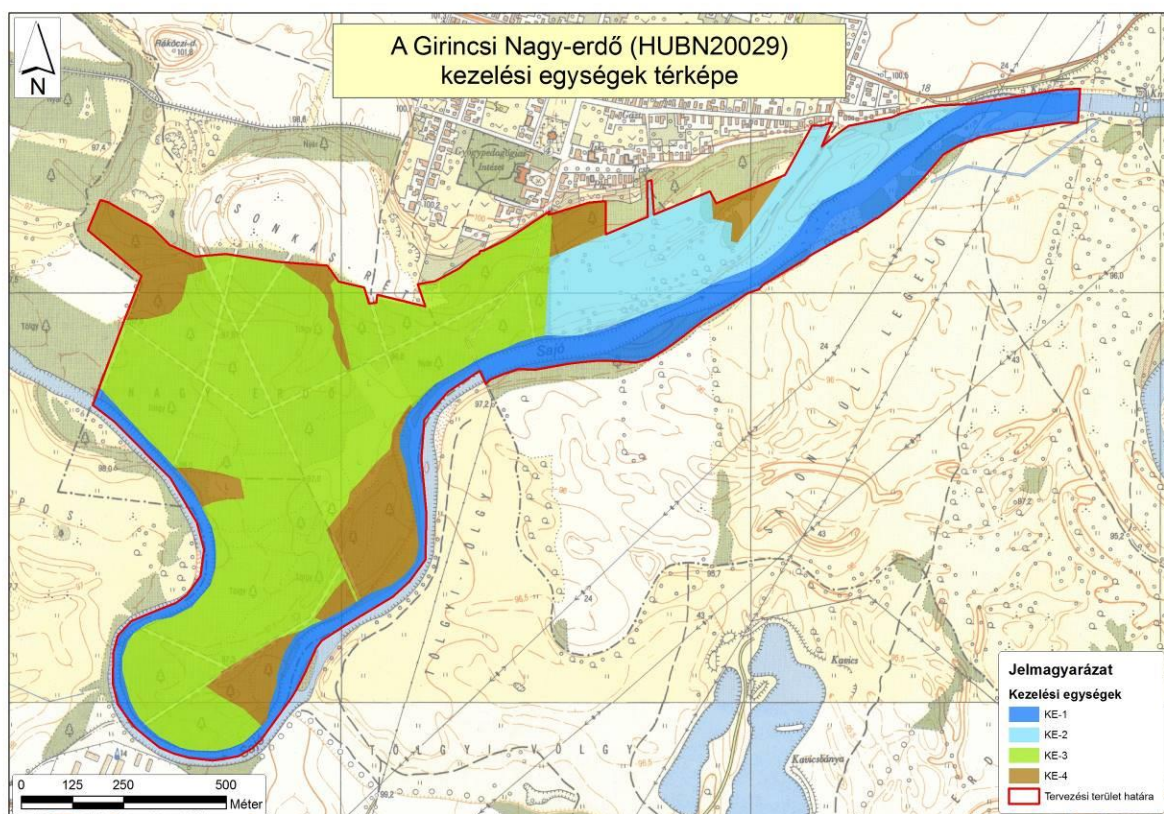
3.2.4. *Kutatás, monitorozás*

Jövőre vonatkozó kutatási és monitorozási feladatok közül az alábbiak rendelkeznek kiemelt prioritással:

- A Sajó folyó hal és makrogerinctelen faunájának nyomon követése, kiemelt figyelemmel az árvízi helyzet értékelésére és a folyót érő szennyező anyagok (pl. szennyvíztisztító telepek) élővilágra gyakorolt hatására (javasolt módszer: NBmR protokoll)
- Az idős erdők letermelést követően a területről időszakosan kipusztult díszes tarkalepke visszatelepedésének vizsgálata, a potenciális visszatelepedő állományok felmérése 2-5 évente (javasolt módszer: NBmR protokoll)

3.2.5. *Mellékletek*

A kezelési egységek lehatárolását mutató térkép:

A kezelési egységek összefoglaló táblázata (megj. a csillaggal (*) jelölt hrsz-ek és erdőrészletek csak részben érintik a lehatárolt kezelési egységet):

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz-ek	Érintett erdőrészletek
KE-1	A Sajó és parti sávja	20,74	Girincs 032/2*, 040/17, 042/1	-
KE-2	Ártéri mocsárrétek	16,38	Girincs 031/5, 031/6, 031/8, 031/9, 031/10, 032/2*	-
KE-3	Keményfás ligeterdők (és ezek ültetvényeik)	59,08	Girincs 041/5*	Girincs 1/B, 1/C, 1/D, 1/E, 1/F, 1/NY, 2/B, 2/C, 2/D, 2/E, 2/H, 2/I, 2/J, 2/NY, 3/A, 3/B, 3/D, 3/F, 3/NY, 4/B, 4/C, 4/D, 4/E, 4/F, 4/NY, 4/TI
KE-4	Erdőtelepítések, ültetvények	15,72	Girincs 041/5*,	Girincs 1/A, 1/TI, 2/A, 2/F, 2/G, 3/C, 4G, 11/A, 11/B, 11/C

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

3.3.1. Agrártámogatások

A tervezési terület a Natura 2000 hálózat részeként a különleges természetmegőrzési területek közé tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet szabályozása vonatkozik. Országos és helyi jelentőségű természetvédelmi területet nem érint a tervezési terület.

A területet 6 db MePAR blokk érinti, melyek közül kettő mezőgazdasági hasznosítottságú a többi erdőterület illetve vízfolyás (a Sajó vízteste). A tervezési területen mind az állami, mind pedig a magántulajdon megjelenik. Ez térben is jól elválk, az állami tulajdonú a vízügyi kezelésbe tartozó Sajó folyó és annak parti sávja illetve a Nagy-erdő, a magántulajdon a tervezési terület középső és keleti részén a jellemző (11-es erdőtagok illetve a rét művelési ágú területek). A támogatási célprogramok tekintetében a magántulajdonosi struktúra (magánterületek megléte) kedvezőnek tekinthető.

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

A 2014-2020 időszakra elfogadott új Vidékfejlesztési Program tartalmazza a megadott időszakban igénybe vehető jogcímeket. A betartandó előírásokat a 2016 folyamán megjelenő

pályázati felhívások tartalmazzák majd. A 2007-2013 időszakban igénybe vehető támogatásokról szóló támogatási rendeletek ugyanakkor hatályukat veszítik.

Továbbra is számos olyan jogcím van, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben. Ezek közül legfontosabbak a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők területén érhetők el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 jogcím mellett jogosultak az egységes területalapú támogatásra (SAPS) is. Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánkézen lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változó összeg lehet.

Az önkéntesen vállalt előírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodási és az erdészeti, valamint erdő-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos szolgáltatások, természetmegőrzés tematikus előírascsoportokba integrálódnak. Az agrár-környezetgazdálkodási kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során..

Támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás vagy a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelő beruházások).

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A jelenleg is elérhető támogatási programokkal a terület fenntartó kezelése elvileg megvalósítható a gyepterületeket illetően (lásd Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó kötelező földhasznosítási előírások). Mivel a távlati természetvédelmi célként jelöltük meg a facsoportok, fasorok felújítását, fejlesztését, így ez mindenképp nevesítendő a jövőbeli agrár-erdészeti támogatási rendszerekben.

3.3.2. Pályázatok

A tervezési terület vonatkozásában speciális közösségi jelentőségű élőhelyekkel és fajokkal kapcsolatos új természetvédelmi pályázat nem tervezett a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság gesztorságában. Ennek oka elsősorban a BNPI saját vagyonkezelt területeinek a hiánya a tervezési területen.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A tervezési folyamat során a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság honlapján folyamatosan frissülő tematikus aloldalt alakítottunk ki, ahol a területekkel kapcsolatos alapinformációk mellett a (véleményezhető) egyeztetési tervdokumentációt is elérhetővé tettük pdf formátumban: <http://bnpi.hu/naturaterv>

Eszköz típus	Alkalmazott dokumentáció	Mutatók	Időpont
Érintettek levélben és/vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	BNPI Iktatórendszer (ügyiratszám), feladást igazoló szelvényről másolat, e-mail visszaigazoló térítvevény	Üisz: 34-18/ /2016 20 levél kiküldése érintetteknek + elektronikus levél (ismert címek esetében)	A fórum után töltendő!
Nyomtatott tájékoztató	A BNPI elkészített egy Natura 2000 dossziét, mely a tervezéssel és a Natura 2000 területekkel kapcsolatban számos információval látja el a célzott érintettek körét (elsősorban: gazdálkodók, földhasználók). A dossziéba elhelyeztük a hatályos Natura 2000 gyepterő és erdőtamogatási rendeleteket, kaszálási bejelentőket).	A fórumon a jelenlevőknek átadott dossziék száma (db)	
Fórum (összes érintett)	Jelenléti ív, emlékeztető, fotódokumentáció	Üisz: 34-18/ /2016	A fórum után töltendő!
Önkormányzati közzététel	Igazolás az önkormányzat részéről	Üisz: 34-18/ /2016 megküldött térítvevény	
Honlap	Elérhetősége, adatfeltöltés dátuma	www.bnpi.hu/naturaterv	A fórum után töltendő!

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Célcsoport	Szervezetek, képviselő
Gazdálkodók, területhasználók (mezőgazdaság)	Magántulajdonosok (teljes lista)
Erdőgazdálkodók	Állami erdőgazdálkodó (Északerdő Zrt.), magánerdő tulajdonos (2 gazdálkodó)
Vadgazdálkodó	Vadásztársaság (655410 számú Földtulajdonosi Közösség)
Vízgazdálkodó	Észak-Magyarországi Vízügyi Igazgatóság (ÉMVIK)
Halászati hasznosító	Észak-magyarországi Horgász Egyesület (ÉMHE)
Érintett önkormányzat	Girincs Község Önkormányzata
Hatóságok	nevesítve:

	• Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály • Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kormányhivatal Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Igazgatósága • Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági, Növény- és Talajvédelmi Főosztály • Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kormányhivatal Földhivatala • Tiszaújváros Járási Hivatal Földhivatali Osztály
Szolgáltatók, egyéb kezelők	nevesítve: • Északmagyarországi Regionális Vízművek Zrt. • TIGÁZ-DSO Földgázelosztó Kft. • Miskolc Területi Üzemeltetési Egység • ÉMÁSZ Hálózati Kft.
Civil szervezetek, közttestületek, kamarák	• Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Igazgatósága • Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, 34. sz. Bükki HCS • Girincsert Közalapítvány
Helyi lakosság	Az érintett település lakosai

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

A fórum után töltendő!

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot jellemzése

1.1. Környezeti adottságok

A tervezési terület a Sajó-Hernád-sík kistájon található, a Sajó bal parti részeit foglalja magába Girincs településnél. A tervezési terület keleti részén, keskeny sávban a Sajó jobb partja is érintett (20-60 méteres sávban). Az érintett Sajó szakasz közel 4,1 kilométer hosszú. Maga a terület tökéletes síkságnak tekinthető, a tervezési területen a magasságkülönbség nem haladja meg a 2 métert (átlagos tszf. magasság: 97 méter).

1.1.1. Éghajlati adottságok

A vizsgált terület mérsékelt meleg – száraz éghajlattal jellemezhető. A napsütés évi összege meghaladja az 1850 órát, a nyári időszakban 740-750, a télben 170 napos óra körüli. Az évi középhőmérsékletet 9,7-9,9 °C körüli, a vegetációs időszaké kevéssel 16,5-17,0 °C fölötti. A fagymentes időszak hossza 175-180 nap. Az évi abszolút hőmérsékleti maximumok és minimumok átlaga 34,0-34,5 °C, illetve -16,0 és -16,5 °C közötti. A csapadék évi összege 540-580 mm, a tenyészidőszakban 330-350 mm csapadékra számíthatunk. Az őszi hónapokban a Sajó-völgyébe beülő köd jellemző. A hótakarós napok száma nem éri el a 38 napot. Az ariditási index 1,25. Uralkodó szélirány az észak-északnyugati, de gyakori a délnyugati és a déli szél is. Átlagos szélesebség: 2,5 m/s.

1.1.2. Vízrajzi adottságok

A terület vízrajzi adottságait a Sajó határozza meg. A tervezési terület teljes területe a hullámtéren található, de teljes elöntést csak nagy árvizek esetében kap. A legkisebb és a legnagyobb vízhozam között igen nagy eltérés mutatkozik a Sajó esetében ($KQ=9,50 \text{ m}^3/\text{s}$; $KÖQ=63,1 \text{ m}^3/\text{s}$, ill. $NQ=710 \text{ m}^3/\text{s}$ + az adatsor a szomszédos Ónod településről származik). A Sajót jellemző intenzív mederváltozások is jól megfigyelhetők a területen, a kataszteri nyilvántartáshoz képest esetenként a meder 50-70 métert is „elgyalogolt” az elmúlt évtizedekben. Betorkoló egyéb vízfolyás és állóvíz nem található a tervezési területen.

A talajvíz mélysége 2-4 méter között van, mennyisége jelentős. Kémiai típusa főleg kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos, jellemzően nitrátos.

1.1.3. Talajtani adottságok

A Sajó mentén a fiatal öntéstalajokon, amelynek egy része kavics, öntés réti és réti talajok alakultak ki. Mechanikai összetételük vályog vagy agyagos vályog, alacsony szervesanyag-tartalommal (2-3%). A Sajó-völgy talajai inkább savanyú kémhatást mutatnak. Girincs település már a Sajó-völgy magasabb hordalékkúpjára épült, itt már csernozjom és réti csernozjom talajok a jellemzőek.

1.2. Természeti adottságok

A területen 2015-ben élőhelytérképezésre került sor, az Általános Élőhelyosztályozási Rendszer (Á-NÉR 2011) kritériumrendszerét követve. Az élőhelytérképezés során pontos adatokhoz jutottunk az adott élőhelyfoltok méretéről, kiterjedéséről, természetességéről, mely tervezési alapot is biztosított a kezelési egységek (KE) meghatározásához, az azokon javasolt természetvédelmi kezelési javaslatok megfogalmazásához.

Élőhely neve	Á-NÉR kódja	Natura 2000 élőhely kódja	Területe (ha)	Aránya (%)
Mocsárrétek	D34	6440	11,2	10,0
Nedves felszínek természetes pionír növényzete	I1N	3130	0,02	0,01
Fűz-nyár ártéri erdők	J4	91E0	11,4	10,2
Jellegtelen üde gyepek	OB	-	1,8	1,6
Újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősítés (egykor: Keményfás ártéri erdők)	P3 (J6)	(91F0) ¹	42,4	37,9
Vágásterületek	P8	-	2,4	2,1
Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők	RB	-	3,6	3,3
Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők	RC	-	0,4	0,3
Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők	RDb	-	21,1	18,0
Nemesnyárasok	S2	-	6,7	2,9
Nem őshonos fafajok spontán állományai	S6	-	0,3	0,3
Folyóvizek	U8	-	10,7	9,6
Összesen:				100

(Megjegyzés: ¹ = Mivel a tervezési területen a 2004-2010 közötti időszakban az összes keményfa ligeterdő letermelésre került, így a mesterséges telepítést követően ezen állományok fiatalosként (P3) lettek térképezve, így a 91F0 élőhelykategória potenciálisan fordul már csak elő a területen az időskorú erdők hiányában.)

1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése	Reprezentativitás (A-D)
6440	Folyóvölgyek <i>Cnidion dubii</i> -hoz tartozó mocsárrétjei	C
91F0	Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmenion minoris</i>)	C
91E0*	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	C
3270	Iszapos partú folyók részben <i>Chenopodium rubri</i> és részben <i>Bidention</i> növényzettel	D
6510	Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	D
3130	Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval	„D” értékkel felvételre javasolt

A jelölés alapjául szolgáló élőhelytípusok összefoglalása:

Natura 2000 élőhely megnevezése	Kódja	Minősítése	Területe / aránya (a 2015. évi felmérések alapján)
Folyóvölgyek <i>Cnidion dubii</i> -hoz tartozó mocsárrétjei	6440	C-CCC	11,2 ha / 10,0%
Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>)	91F0	C-CCC	32,4 ha / 28,9%
Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	91E0* ¹	C-CCC	11,4 ha / 10,2%

(Megjegyzés: ¹ = Mivel a tervezési területen a 2004-2010 közötti időszakban a keményfa ligeterdő jelentős része letermelésre került, így a mesterséges telepítést követően ezen állományok fiatalosként (P3) lettek térképezve, így a 91F0 élőhelykategória potenciálisan fordul már csak elő a területen az időskorú erdők hiányában.)

Közösségi jelentőségű jelölő élőhelytípusok:

Folyóvölgyek *Cnidion dubii*-hoz tartozó mocsárrétjei

Élőhely kódja:

6440

Élőhely előfordulásai a területen:

A vizsgálati területen a Nagy-erdőtől keletre a Sajó és Girincs belterülete között húzódnak mocsárrétek, melyeket alapvetően kaszálóként hasznosítanak.

Élőhely területi aránya:

10,0% (a 2015. évi élőhelytérképezés alapján)

Élőhely kiterjedése a területen:

11,2 ha (a 2015. évi élőhelytérképezés alapján)

Élőhely jellemzése:

A tárgyév extrém aszályos időjárása miatt, a felméréskor kiszáradt, jellegtelen állományai voltak megfigyelhetők. A kiszáradást fokozta az is, hogy augusztusban a terület le is égett. Domináns fűfajként a réti ecsetpázsit (*Alopecurus pratensis*), a réti perje (*Poa pratensis*), a közönséges tarackbúza (*Agropyron repens*) a jellemző, a szárazabb foltokban az utóbbi monodominánssá is válhat. A gyomosabb részeken előfordul továbbá a borzas sás (*Carex hirta*) és a siskanádtippa (*Calamagrostis epigeios*) is. A színezőelemek mára jelentősen megritkultak, ide sorolható az őszi kikerics (*Colchicum autumnale*), a gyíkhagyma (*Allium angulosum*) a tömött lórom (*Rumex confertus*) és a dárdás csukóka (*Scutellaria hastifolia*). Gyakori karakterfaj a tervezési területen a kék iringó (*Eryngium planum*), a réti és a kúszó boglárka (*Ranunculus acris*, *R. repens*), az indás pimpó (*Potentilla reptans*), az északi, a közönséges és a tejoltó galaj (*Galium boreale*, *G. mollugo*, *G. verum*). Idegenhonos és inváziós fajok elsősorban a mocsárrétől délre található kubikgödrös rész és a belterület felől

terjednek, ahol nagy mennyiségben található szemét. Megtelepedésük részben a háztartási és kerti hulladékkal kijutásával is magyarázható. Ehhez a fajcsoporthoz sorolható a kanadai aranyvessző (*Solidago canadensis*), a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) és az egynyári üröm (*Artemisia annua*).

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:

Az élőhelyfoltok természetessége változó, általánosságban közepesen természetes – degradált (TDO=3). Legtermészetesebb foltok komphoz vivő dűlőút mellett fordulnak elő, míg a Sajó és a belterület felé a természetesség romlik, melyet az inváziós fajok előretörése is jelez.

Élőhely veszélyeztetettsége:

Bár a Sajó mellett végig előfordulnak a mocsárrétek, de állományaik végig igen sérülékenyek. Kezelt állományok csak kis kiterjedésben fordulnak elő. A vizsgálati területen található mocsárrétet kaszálással hasznosítják, de a korábbi kezelések elmaradásával a fás- és lágyszárú inváziós növények számottevő mértékben elszaporodtak.

Veszélyeztető tényezők:

A legfontosabb veszélyeztető tényező a kezelések (elsősorban a kaszálás) elmaradása lehet (A03.03), ennek hiányában a szukcesszió igen gyorsan „felélheti” állományaikat (K02.01). A kedvezőtlen átalakulás együtt jár az inváziós fajok előretörésével is (I01). A belterület közelsége további veszélyeztető tényezőket indukál (szemétkihordás a területre /E03/, a terület leégetése /J01.01/, stb.).

Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmenion minoris*)

Élőhely kódja:

91F0

Élőhely előfordulásai a területen:

A tervezési terület nyugati részén elhelyezkedő Nagy-erdő jelentős részét idős (80 év feletti) keményfa ligeterdők alkották a kijelöléskor. Mára az erdők letermelését követően csak fiatalos (10 évnél fiatalabb) erdőállományok fordulnak elő.

Élőhely területi aránya:

28,9% (a 2015. évi élőhelytérképezés alapján)

Élőhely kiterjedése a területen:

32,4 ha (a 2015. évi élőhelytérképezés alapján)

Élőhely jellemzése:

Az erdők letermelést követően a terület kezelője az újraerdősítést elvégezte, elsősorban a keményfa ligeterdőkre jellemző főfajok (kocsányos tölgy /*Quercus robur*/, magyar kőris /*Fraxinus angustifolia*/) telepítésével. Sajnos az idős erdőállományokra jellemző fajkészlet nagyrészt eltűnt, a fénynek kitett fiatal erdősítések nem alkalmasak az árnyékkedvelő fajok fennmaradásának. Egyes fajok esetében természetesen lappangással is számolhatunk, a hagymás-gumós fajok (geofitonok) túlélésére nagyobb esély mutatkozik. Idősebb kocsányos tölgy egyáltalán nem maradt vissza a területen, a kőrisekből is csak egy kisebb élőhelyfolt maradt fenn (Girincs 4/E erdőrészletben, RC élőhelyként térképezve). Már az idős állományok szegélyében is több idegenhonos fafaj fordult elő, ezek expanziója a vágásterekben kifejezettebb (pl. gyalogakác /*Amorpha fruticosa*/, amerikai kőris /*Fraxinus pennsylvanica*/, fekete dió /*Juglans nigra*/, ezüst és zöld juhar /*Acer saccharinum*, *A. negundo*/). Ugyanez érvényes a lágyszárú özönnövényekre is, melyek közül az aranyvessző fajok (*Solidago canadensis*, *S. gigantea*) és a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) is jelentősen elszaporodott a vágásnövényzetben. A területre korábban jellemző üde lomberdei fajok igen visszaszorultak, sok esetben az utóbbi évekből nem is lettek kimutatva: bogláros szellőrózsa (*Anemone ranunculoides*), gyöngyvirág (*Convallaria majalis*), odvas és ujjas keltike (*Corydalis cava*, *C. solida*), óriás csenkesz (*Festuca gigantea*), sárga és apró tyúktaraj (*Gagea lutea*, *G. minima*), ligeti perje (*Poa nemoralis*), széleslevelű salamonpecsét (*Polygonatum latifolium*), erdei lórom (*Rumex sanguineus*), rezgő sás (*Carex brizoides*), erdei ibolya (*Viola reichenbachiana*), stb..

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:

A fent vázolt élőhely-átalakulási folyamatoknak köszönhetően a fiatalos erdőállományok erősen leromlott természetességűek (TDO=2).

Élőhely veszélyeztetettsége:

Országosan és regionálisan is kritikusan veszélyeztetett erdőtársulás. Relative kis méretüknél fogva a veszélyeztető tényezők hatványozottan jelentkeznek.

Veszélyeztető tényezők:

Az idős erdőterület felszámolódását egyértelműen az illegális fakivágások idézték elő, amely még jelenleg is jellemző. Idős erdőállományok teljes hiányában mára az erdők felújítását is gátló inváziós fafajok és lágyszárúak előretörése a legjelentősebb veszélyeztető tényező (I01), mely általános degradációhoz vezet (K02.01). Az erdőterületen megjelentő szemét részben a belterületről származik, részben pedig az árvizek révén került a területre (E03).

Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Élőhely kódja: 91E0*

Élőhely előfordulásai a területen: A puhafás ligeterdők keskeny sávban fordulnak elő a Sajót kísérve (mindkét oldalon).

Élőhely területi aránya: 10,2% (a 2015. évi élőhelytérképezés alapján)

Élőhely kiterjedése a területen: 11,4 ha (a 2015. évi élőhelytérképezés alapján)

Élőhely jellemzése:

A tervezési területen a Sajót kísérő fűz-nyár ligetek sorolhatók ide. Égerligetek már nem hatolnak le a Sajón eddig.

Bár a ligeterdők kiterjedése mind a Sajó völgyében, mind pedig a vízgyűjtőn összességében kis kiterjedésű, életföldrajzi szerepük igen jelentős. Természetes állományaikban a fekete és a fehér nyár (*Populus nigra*, *P. alba*) és a fehér és a törékeny fűz (*Salix alba*, *S. fragilis*) dominál, számos foltban azonban idegenhonos fajok uralma a jellemző (elsősorban amerikai kőris /*Fraxinus pennsylvanica*/ és zöld juhar /*Acer negundo*/). A balparton több ponton óriásnyarak is jellemzőek. Zárt erdőállomány kevésbé jellemző a lopáskár miatt. Ebből következően a cserjeszint sok esetben gazdag, mind honos fajok (pl. veresgyűrű som /*Cornus sanguinea*/, fekete bodza /*Sambucus nigra*/, kutyabenge /*Frangula alnus*/), mind pedig inváziós fajok (pl. fásszárúak fiatal egyedei és gyalogakác /*Amorpha fruticosa*/) jellemzőek lehetnek. A lágyszárú-szintet a lombkorona- és a cserszint záródása határozza meg, többnyire nitrofiták fajok a jellemzőek: nagy csalán (*Urtica dioica*), hamvas szeder (*Rubus caesius*), vérehulló fecskefű (*Chelidonium majus*), ragadós galaj (*Galium aparine*), ádáz (*Aethusa cynapium*). A társulásra jellemző fajok közül előfordul a podagrafű (*Aegopodium podagraria*), a foltos árvacsalán (*Lamium maculatum*), a sövényiszulák (*Calystegia sepium*), az ebszőlő csucsor (*Solanum dulcamara*). A ligeterdőkre jellemző liánnövényzetben a japán komló (*Humulus scandens*) új – inváziós – jeleget mutat.

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése: Az élőhelyfoltok természetessége közepes, a jelentős özönnövény terheltségüknél fogva döntően 3-as besorolásúak a Seregélyes-féle skálán.

Élőhely veszélyeztetettsége: Bár országosan kevésbé veszélyeztetett élőhelytípus, a tervezési területen előforduló állományok erősen veszélyeztetettek. Ezek részben antropogén eredetű veszélyeztető tényezők (elsősorban illegális fakitermelés), részben pedig az inváziós növények előretörésében mutatkozik meg. Relatív kis méretüknél fogva a veszélyeztető tényezők hatványozottan jelentkeznek.

Veszélyeztető tényezők: A fakivágások által „megnyitott” erdőfoltokban a versenyképesebb,

fénykedvelő inváziós fás- és lágyszárúak térhódítása a legjelentősebb veszélyeztető tényező. Mint általánosságban a vizes élőhelyekhez sorolható élőhelytípust az általános kiszáradás (K01.03), és a túlhasznosítás (pl. illegális fakitermelés) is veszélyeztetheti (B02). Állományaik az inváziós fa- és lágyszárúak szemben kevésbé ellenállóak (I01), mely így a fajösszetétel kedvezőtlen változását is eredményezi (K02.01). A vízgazdálkodási munkák során a parti sávból eltávolított fás vegetáció legtöbbször jelentősen érinti állományaikat (J02.01). A feldarabolódott ligeterdő-állományokban az élőhely-összeköttetések sérülhetnek (J03.02).

Közösségi jelentőségű, nem jelölő élőhelytípusok:

Iszapos partú folyók részben *Chenopodium rubri* és részben *Bidention* növényzettel

Élőhely kódja:

3270

Élőhely előfordulásai a területen:

Kizárólag a Sajó parti sávjában, szalagszerűen előforduló élőhelytípus. Mivel alapvetően pionír élőhely, így csak a megfelelő termőhelyi adottságok (alacsony vízszint, nyers iszapos szegélyek megléte) meglétekor alakulnak ki állományaik.

Élőhely területi aránya:

0,05 hektár
Mivel a kiterjedése a térképezési lépték (30*30 méter) alatt található, így csak becsült adat áll rendelkezésre.

Élőhely kiterjedése a területen:

0,04%
Mivel a kiterjedése a térképezési lépték (30*30 méter) alatt található, így csak becsült adat áll rendelkezésre.

Élőhely jellemzése:

Általában elterjedtebb iszaplakó fajok – pl. farkasfogak (*Bidens* spp.), vörös libatop (*Chenopodium rubrum*), keserűfüvek (*Persicaria* spp.), lóromok (*Rumex* spp.) – jellemzik, a de a ruderalis elemek – pl. disznóparéjok (*Amaranthus* spp.), libatop (*Chenopodium* spp.), szerbtövisek (*Xanthium* spp.) – aránya sem elhanyagolható. A honos subás farkasfog (*Bidens tripartita*) visszaszorulásával párhuzamosan az idegenhonos feketéllő farkasfog (*B. frondosa*) előretörése is megfigyelhető.

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:

Az élőhelyfoltok alacsony természetességűek, melyet a specialista

	karakterfajok hiánya is mutat (TDO=2).
--	--

Élőhely veszélyeztetettsége:

Közepesen veszélyeztetett élőhelytípus. Megfelelő klimatikus és hidrológiai helyzetben könnyen kialakuló efemer élőhelynek tekinthető.
--

Veszélyeztető tényezők:

Mivel csak az adott év bizonyos időszakában jelenik meg, tényleges veszélyeztető tényezők kevésbé érintik. A nyers folyóparti iszapos talajon könnyen kialakulnak állományaik, melyek mindig más mocsári állományokkal, iszapszennyezettel is érintkeznek (mozaik-komplexet képeznek).
--

Nem jelölő közösségi jelentőségű értéknek javasolt élőhely:

Oligo-mezotróf állóvizek *Littorelletea uniflorae* és/vagy *Isoeto-Nanojuncetea* vegetációval

Élőhely kódja:

3130

Élőhely előfordulásai a területen:

Ezen efemer élőhelytípus a Sajót kísérve több ponton fordul elő, megjelenése egyértelműen a 2015-ös év csapadékszegény időjárásának is köszönhető. Térképezési lépték felett csak egy ponton észleltük.

Élőhely területi aránya:

0,01% (a 2015. évi élőhelytérképezés alapján)

Élőhely kiterjedése a területen:

0,02 ha (a 2015. évi élőhelytérképezés alapján)

Élőhely jellemzése:

A Sajó bal partján, extrém kisvizes állapotban előforduló, egyéves fajokkal jellemezhető efemer élőhelytípus. Kiterjedése a 0,5- 2 méter szélességet nem éri el, a térképezett folt esetén cca. 30 méter hosszan fordul elő a part mentén (itt ártéri ruderalis magaskóróssal érintkezik). Fajkészlete kissé gyomos, igazi specialista fajokban szegény. Domináns a barna palka (<i>Cyperus fuscus</i>), jellemző a sokmagvú és szürke libatop (<i>Chenopodium polyspermum</i> , <i>Ch. glaucum</i>), torzsikaboglárka (<i>Ranunculus sceleratus</i>), erdei kányafű (<i>Rorippa sylvestris</i>), nagy útifű (<i>Plantago major</i>), póléveronika (<i>Veronica anagallis-aquatica</i>), zöld disznóparéj alfaja (<i>Amaranthus blitum subsp. emarginatus</i>). A leromlást elsősorban a nagy kakaslábfű (<i>Echinochloa crus-galli</i>) felszaporodása mutatja.
--

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:

Az élőhelyfoltok alacsony természetességűek, melyet a specialista karakterfajok hiánya is mutat (TDO=2).
--

Élőhely veszélyeztetettsége:

Közepesen veszélyeztetett élőhelytípus.

Megfelelő klimatikus és hidrológiai helyzetben könnyen kialakuló efemer élőhely.

Veszélyeztető tényezők:

Mivel csak az adott év bizonyos időszakában jelenik meg tényleges veszélyeztető tényezők kevésbé érintik. A nyers folyóparti iszapos talajon könnyen kialakulnak állományaik, a vízhozam növekedésével természetes folyamat révén szűnnek meg állományaik.

1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok

A tervezési területen közösségi jelentőségű növényfaj nem fordul elő.

1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok

Irányelv melléklete	Faj név	Populáció (A-D)
II., IV.	díszes tarkalepke (<i>Hypodryas maturna</i>)	C
II., IV.	nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>)	D
II	nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>)	D
II., IV.	nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>)	D
II., V.	balin (<i>Aspius aspius</i>) – jelenleg érvényes tudományos neve: <i>Leuciscus aspius</i>	D
II.	vágó csík (<i>Cobitis taenia</i>) – jelenleg érvényes tudományos neve: <i>Cobitis elongatoides</i>	D
II.	halványfoltú küllő (<i>Gobio albiginnatus</i>) - – jelenleg érvényes tudományos neve: <i>Romanogobio vladykovi</i>	D
II.	homoki küllő (<i>Gobio kessleri</i>) – jelenleg érvényes tudományos neve: <i>Romanogobio kesslerii</i>	D
II., IV.	vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)	D
II., IV.	vidra (<i>Lutra lutra</i>)	D
II., IV.	tompa folyamkagyló (<i>Unio crassus</i>)	„D” értékkel felvételre javasolt
II., IV.	skarlábogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>)	„D” értékkel felvételre javasolt
II., IV.	széles durbincs (<i>Gymnocephalus baloni</i>)	„D” értékkel felvételre javasolt
II., V.	magyar bucó (<i>Zingel zingel</i>)	„D” értékkel felvételre javasolt
II.	német bucó (<i>Zingel streber</i>)	„D” értékkel felvételre javasolt
II.	szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus</i>) – jelenleg érvényes tudományos neve: <i>Rhodeus amarus</i>	„D” értékkel felvételre javasolt
II.	törpe csík (<i>Sabanejewia aurata</i>)	„D” értékkel felvételre javasolt

Közösségi jelentőségű jelölő állatfaj:

díszes tarkalepke (*Hypodryas maturna*)

Irányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

A faj korábban az idős honos erdőállományok (tölgy-kőris-szil ligeterdők) szórványos előfordulású faja volt.

Állománynagyság (jelöléskor):

1 – 10 egyed (minimum / maximum)

Állománynagyság (tervkészítéskor):

A területen célirányos kutatásokkal nem sikerült igazolnunk a faj ismételt megtelepedését. Potenciálisan a Sajót kísérő ligeterdősávok is alkalmasak lehetnek a faj vándorló egyedei számára, azonban a faj speciális életmenetét, szaporodását (pl. tápnövények és megfelelő mikroklíma megléte) ez nem biztosítja.

Állomány változásának tendenciái és okai:

Az állományváltozás negatív trendje egyértelműen az idős – faj számára optimális – keményfa ligeterdők letermelésével függ össze.

Faj veszélyeztetettsége:

A faj veszélyeztetettsége jelenleg erős a területen. A faj számára alkalmas élőhelyek (idős, kőris elegyes tölgyes állományok délkeleti, déli, délnyugati napsütötte szegélyei) az elmúlt évtizedben nagyrészt megszűntek a spontán felövő inváziós fajok (pl. gyalogakác, zöld juhar) uralta bozótosok, és a nemesnyár ültetvények árnyékoló hatása miatt.

Veszélyeztető tényezők:

Legfontosabb veszélyeztető tényezőnek a faj számára alkalmas napsütötte erdőszegélyek megszűnése és az inváziós fásszárúak térhódítása tekinthető.

Közösségi jelentőségű nem jelölő állatfajok:

nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)

Irányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

A faj előfordulását a 2015 évi felmérés során

	nem tudtuk megerősíteni a területen.
Állománynagyság (jelöléskor):	Az állománynagyság a Natura 2000 adatbázis (SDF) adatbázis alapján min/max. 10 egyed.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	A faj előfordulását nem tudtuk megerősíteni a területen a 2015 évi felmérés során.
Állomány változásának tendenciái és okai:	A tervezési területen a faj otthonául szolgáló keményfás ligeterdőket (91F0) felszámolták, azoknak csupán 5-10 éves fiatalosai találhatók a területen (nem természetes felújítás, hanem mesterséges erdősítés eredményeképpen). Jelen állapotban az élőhely gyakorlatilag nem alkalmas a faj számára.
Faj veszélyeztetettsége:	A faj életfeltételeinek ismételt kialakulása addig nem következhet be, amíg az erdő jelentős részében idős faegyedekből álló, zárt, természetes dinamikát mutató idős állományrészek ki nem alakulnak.
Veszélyeztető tényezők:	A fentiek alapján nem meghatározható.
<u>nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>)</u>	
Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	A faj előfordulását a 2015 évi felmérés során nem tudtuk megerősíteni a területen.
Állománynagyság (jelöléskor):	Az állománynagyság a Natura 2000 adatbázis (SDF) adatbázis alapján min/max. 100 egyed.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	A faj előfordulását nem tudtuk megerősíteni a területen a 2015 évi felmérés során.
Állomány változásának tendenciái és okai:	A tervezési területen a faj otthonául szolgáló keményfás ligeterdőket (91F0) felszámolták, azoknak csupán 5-10 éves fiatalosai találhatók a területen (nem természetes felújítás, hanem mesterséges erdősítés eredményeképpen). Jelen állapotban az élőhely gyakorlatilag nem alkalmas a faj számára.

Faj veszélyeztetettsége:	A faj életfeltételeinek ismételt kialakulása addig nem következhet be, amíg az erdő jelentős részében idős faegyedekből álló, zárt, természetes dinamikát mutató idős állományrészek ki nem alakulnak.
Veszélyeztető tényezők:	A fentiek alapján nem meghatározható.
<u>nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>)</u>	
Irányelv melléklete:	II., IV.
Faj előfordulásai a területen:	A Sajót kísérő mocsárréteken, kaszált mezofil réteken kis egyedszámú, de stabil állománya él a fajnak.
Állománynagyság (jelöléskor):	30 – 30 egyed (minimum / maximum)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	2015-ben a Sajót kísérő mocsárréteken, erdőszegélyben 1 példányát észleltük. Ez az észlelt egyedszám szinkronban van a jelöléskor megadott néhány-tíz egyedes állománynagysággal, ezért a Natura adatbázisban (SDF) jelzett állománynagyság fenntartandó.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állományváltozásának tendenciáit a rendelkezésre álló adatok alapján nem lehet megállapítani.
Faj veszélyeztetettsége:	A faj veszélyeztetettségének mértéke közepes a tervezési területen. A rétek kezelésének (kaszálás, legeltetés) hiányában ezeken a gyepeken az inváziós fajok (pl. aranyvessző-fajok, őszirózsa-fajok, gyalogakác, zöld juhar) felszaporodhatnak és jelentősen beszűkíthetik a faj élőhelyeit. A kora tavaszi égetés során a gyepszintben telelő hernyók elpusztulnak. A faj a mérésékelt zavarást tudja tolerálni, a tápnövényt jelentő nagyméretű lórom-fajok (<i>Rumex</i> spp.) is némileg zavarástűrők.
Veszélyeztető tényezők:	Megfelelő kezelés (kaszálás, legeltetés) hiányában a faj élőhelyét biztosító természetes mocsárrétek szerkezete átalakul. Jelentős veszélyeztető tényező a gyepek kora tavaszi égetése.

balin (*Aspius aspius*)

Írányelv melléklete:

II., V.

Faj előfordulásai a területen:

A fajt Harka Ákos és Szepesi Zsolt (Harka Ákos kéziratos adat) kis egyedszámban kimutatta már 2007 során a Sajó girincsi szakaszáról. A faj jelenlétét sikerült igazolnunk (a 2013. évi mintavétel során a Sajó girincsi és a 2015. évi mintavétel során a Sajó girincsi és nagycécsi szakaszáról).

Állománynagyság (jelöléskor):

„P” (present) előfordulási adattal szerepel a Natura 2000 adatbázisban (SDF).

Állománynagyság (tervkészítéskor):

A felmérés során a halfajt a korábbi adatok alapján ismert állománynagysághoz, hasonló egyedszámban tudtuk kimutatni a már korábban is regisztrált előfordulási helyeken. Az SDF adatbázisban szereplő állománynagyságra vonatkozó adatok változtatása nem szükséges.

Állomány változásának tendenciái és okai:

Állománynagysága a korábban ismert adatokhoz viszonyítva nem változott az általunk vizsgált szakaszokon.

Faj veszélyeztetettsége:

A balin csúcsragadozó, ezért bármilyen, a tápláléklánc alsóbb elemeit érintő változás fokozottan érinti. A fajnak stabil állománya él a tervezési területen, amit az elmúlt évek nagyszámú észlelése is tanúsít. Sem az élőhelyét jelentő nyíltvízi régióban, sem pedig az ívóhelyként szolgáló szilárd aljzatban nem észleltünk kedvezőtlen hatásokat. Ezt figyelembe véve a faj állományát nem tekintjük veszélyeztetettnek a tervezési területen.

Veszélyeztető tényezők:

A 2015. évi mintavételek során a Sajó mintavételre kijelölt szakaszán gyorsan áramló, de viszonylag alacsony vízállást tapasztaltunk, a szakasz mélyebb, gyorsabban áramló mederrészei jelenleg megfelelnek a faj számára. A mintavételek során szerzett tapasztalatok alapján a potenciális veszélyeztető tényezők közül a Sajó ezen szakaszán számottevő probléma lehet az egyéb pontszerű felszíni vízszennyezés (H01.03). A nagycécsi

állattartó telep melletti szakaszon tapasztalható szennyvízszag valószínűsíthetően a telepről a Sajóba kerülő szennyvíz eredménye. A területen a mintavétel során talált fenékhorg, sorhorg alapján kijelenthető, hogy a szabadidős halfogás (F02.03) is veszélyforrásként jelentkezhet a szakaszon élő halfajokra nézve.

vágó csík (*Cobitis taenia*)

Írányelv melléklete:

II.

Faj előfordulásai a területen:

A fajt Harka Ákos és Szepesi Zsolt (Harka Ákos kéziratosa adat) kis egyedszámban kimutatta már 2007 során a Sajó girincsi szakaszáról. A faj jelenlétét sikerült igazolnunk (a 2013. évi mintavétel során a Sajó girincsi és a 2015. évi mintavétel során a Sajó girincsi és nagycsécsi szakaszáról).

Állománynagyság (jelöléskor):

„P” (present) előfordulási adattal szerepel a Natura 2000 adatbázisban (SDF).

Állománynagyság (tervkészítéskor):

A felmérés során a halfajt a korábbi adatok alapján ismert állománynagysághoz hasonló egyedszámban tudtuk kimutatni a már korábban is regisztrált előfordulási helyeken.

Állomány változásának tendenciái és okai:

Állománynagysága a korábban ismert adatokhoz viszonyítva nem változott az általunk vizsgált szakaszokon.

Faj veszélyeztetettsége:

A vágó csík az alföldi kisvízfolyások és a közepes, valamint a nagy folyók partszélei, lassabb sodrású szakaszait, vagy az állóvizek mocsári vegetációval mérsékelt benőtt régióit kedveli. A faj jellemzően a szerves törmelékben gazdag laza szerkezetű, homokos-iszapos aljzaton fordul elő. A fajnak önfenntartó populációja él a tervezési területen (az érintett Sajó szakaszon), ezért állományát nem tartjuk veszélyeztetettnek.

Veszélyeztető tényezők:

A Sajón végzett mintavételek során szerzett tapasztalatok alapján a potenciális veszélyeztető tényezők közül számottevő probléma lehet az egyéb pontszerű felszíni

	vízzennyezés (H01.03). A faj esetében a partmenti régió zavarása, a part anyagának eltávolítása (C01.01.02) jelenti a legfőbb veszélyeztető tényezőt az adott szakaszon.
<u>halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>)</u>	
Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	A fajt Harka Ákos és Szepesi Zsolt (Harka Ákos kéziratosa) kis egyedszámban kimutatta már 2004 során a Sajó girincsi Nagy-erdő szakaszáról is. A fajt a saját mintavételeink során sikerült kimutatnunk a 2014. évi mintavétel során is a Sajó girincsi szakaszáról. A 2015. évi mintavétel során a Sajó girincsi, valamint a Sajó nagycsécsi szakaszáról is bizonyítottuk jelenlétét.
Állománynagyság (jelöléskor):	„P” (present) előfordulási adattal szerepel a Natura 2000 adatbázisban (SDF).
Állománynagyság (tervkészítéskor):	A felmérés során a halfajt a korábbi adatok alapján ismert állománynagysághoz hasonló egyedszámban tudtuk kimutatni a már korábban is regisztrált előfordulási helyeken.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állománynagysága a korábban ismert adatokhoz viszonyítva nem változott az általunk vizsgált Sajó szakaszon.
Faj veszélyeztetettsége:	A halványfoltú küllő a nagy folyók dévér-, illetve a kis folyók sügérzónájának jellemző hala. A közepesen durva, sóderes-homokos mederanyagot és a közepes, illetve gyors sodrást kedveli. A tervezési területen a Sajó kedvező élő- és ívóhelyet biztosít a faj számára. A faj helyzetét stabilnak ítéljük a tervezési területen, ezért az önfenntartó állományt nem ítéljük veszélyeztetettnek.
Veszélyeztető tényezők:	A 2015. évi mintavételek során a Sajó mintavételre kijelölt szakaszát közepes áramlási sebesség, a mederben mély kavicsos szakaszok jellemzik, amelyek jelenleg megfelelnek a faj számára. A szabaddíós halfogás (F02.03), ezen belül a finomszerelék horgászat során zsákmányul eshet. Számottevő probléma lehet az egyéb

	pontszerű felszíni vízszennyezés (H01.03), valamint a homok és kavicskitermelés (C01.01), amely a fenéken táplálkozó halfajok számára együttesen jelent veszélyforrást.
<u>homoki küllő (<i>Gobio kessleri</i>)</u>	
Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	A fajt Harka Ákos és Szepesi Zsolt (Harka Ákos kéziratosa) kis egyedszámban kimutatta már 2004 során a Sajó girincsi szakaszáról. A fajt sikerült kimutatnunk a 2013. évi és a 2015. évi mintavétel során is a Sajó girincsi szakaszáról.
Állománynagyság (jelöléskor):	„P” (present) előfordulási adattal szerepel a Natura 2000 adatbázisban (SDF).
Állománynagyság (tervkészítéskor):	A felmérés során a halfajt a korábbi adatok alapján ismert állománynagysághoz, hasonló egyedszámban tudtuk kimutatni a már korábban is regisztrált előfordulási helyeken.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állománynagysága a korábban ismert adatokhoz viszonyítva nem változott az általunk vizsgált szakaszokon.
Faj veszélyeztetettség:	A homoki küllő kimondottan áramláskedvelő halfaj, amely jellemzően nagyobb folyóink durva (kavicsos-sóderes) mederanyagú szakaszain él – kisebb vízfolyásokban ritka. A homoki küllő – egyedszámát tekintve – nem ritka a Sajóban, állománya azonban nem elég nagy ahhoz, hogy az esetleges kedvezőtlen hatások ne érintsék kedvezőtlenül a populációt. Ezt mérlegelve a faj állományát kis mértékben veszélyeztetettnek ítéljük.
Veszélyeztető tényezők:	A szakaszon végzett mintavételek során szerzett tapasztalatok alapján a potenciális veszélyeztető tényezők közül számottevő probléma lehet az egyéb pontszerű felszíni vízszennyezés (H01.03). A nagycsécsi állattartó telep melletti szakaszon tapasztalható szennyvízszag valószínűsíthetően a telepről a Sajóba kerülő

szennyvíz eredménye. A területen a mintavétel során talált fenékhorg, sorhorg alapján kijelenthető, hogy a szabadidős halfogás (F02.03), jelentős veszélyforrásként jelentkezhet a szakaszon élő halfajokra nézve. A nagycsécsi szakaszon kis mértékben tapasztalható nyersanyag kitermelés, a homok és kavicskitermelés (C01.01), amely a fenéken táplálkozó halfajok számára együttesen jelent veszélyforrást.

vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

Írányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

A faj előfordulását a 2015 évi felmérés során nem tudtuk megerősíteni a területen.

Állomány nagyság (jelöléskor):

100-100 egyed (min/max)
Az állomány nagyság a Natura 2000 adatbázis (SDF) alapján min/max. 100 egyed

Állomány nagyság (tervkészítéskor):

A faj előfordulását a 2015 évi felmérés során nem tudtuk megerősíteni a területen. A vizsgálat során a potenciálisan alkalmas, legmélyebben fekvő területeket is bejártuk, de ennek során nem találtunk nyílt vízfelületet. A faj számára a legalkalmasabbnak tűnő területrészek a tervezési terület központi részein elhelyezkedő mocsárrétek (D34 élőhelytípus) mélyebb fekvésű részei, a tervezési terület keleti részén délnyugat – északkelet irányú szintén mocsárrétbe ékelődő keskeny mélyedés vagy árok, és a Nagy-erdő északi részén található jelenleg fátlan gyomos mélyedések.

Állomány változásának tendenciái és okai:

Állományváltozás tendenciája nem mutatható ki, bár ha rendszeressé válnak a 2015-öshöz hasonló extrém száraz évek, akkor a faj ilyen kisméretű populációi ezeken a területeken erősen csökkenhetnek, illetve el is tűnhetnek.

Faj veszélyeztetettsége:

A faj állományának veszélyeztetettsége a tervezési területen közepes.

Veszélyeztető tényezők:

A tervezési területen a vizes élőhelyek korai kiszáradása, egyes években az árvízi elöntés hiánya valamint a vízügyi beavatkozások veszélyeztethetik állományát. További veszélyt jelent a tervezési területtel szomszédos közutakon, belterületen történő gázolás.

európai vidra (*Lutra lutra*)

Irányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

A faj a tervezési területet átszelő Sajó folyó mentén fordul elő elsősorban, mely potenciális szaporodóhelyként, valamint vándorlási útvonalként is jelentős („ökológiai folyosó” jellegénél fogva).

Állománynagyság (jelöléskor):

2 – 2 egyed (minimum / maximum)

Állománynagyság (tervkészítéskor):

2 – 2 egyed (minimum / maximum)
Állománynagyságát a faj populációs szintű (nem alapfaunisztikai szintű) felmérési nehézsége miatt, a rendelkezésre álló adatok alapján nem tudjuk becsülni. A jelöléskor megadott egyedszám, ivarérett egyedekre vonatkoztatva reálisnak tekinthető.

Állomány változásának tendenciái és okai:

Az aktuális felmérés, a faj életjeleinek előfordulásai alapján, releváns egyedszám-változásra nem utal.

Faj veszélyeztetettsége:

A faj a területen mérsékelten veszélyeztetett, lévén a Sajó folyó mentén – ökológiai folyosóként használva – széles elterjedéssel bír.

Veszélyeztető tényezők:

Jelenleg (részben kívülről ható tényezőként) az általános szárazodás, vízügyi beavatkozások, pontszerű és diffúz vízszennyezések, a vízfolyások hosszirányú átjárhatóságát akadályozó létesítmények építése és idegenhonos halfajok terjedése veszélyeztetik az állomány védelmi helyzetét. További veszélyt a közúti gázolás és (főként a településeket érintő területrészek) a házi kutyák jelentenek a vidrára.

Nem jelölő közösségi jelentőségű értéknek javasolt állatfajok:

tompa folyamkagyló (*Unio crassus*)

Írányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

A hyporithrális – metapotamális folyószakaszokra jellemző tompa folyamkagyló szinte a teljes hazai Sajó szakaszon előfordul.

Állomány nagyság (jelöléskor):

A faj nem szerepelt a Natura 2000 adatlapon.

Állomány nagyság (tervkészítéskor):

A 2015. évi mintavételek alkalmával a Sajó két szakaszáról került elő a faj. Ugyanakkor csak faunisztikai mintavétel történt, így a 2015. évi mennyiségi viszonyokra ez alapján nem következtethetünk. Vannak viszont a mennyiségi adataink az érintett szakaszból a 2013. és 2014. évből amelyek alapján a Sajó ezen szakaszán 2,13 - 5,33 egyed/m² egyedsűrűséggel fordul elő a tompa folyamkagyló, ami magas értéknek tekinthető. A faj gyakorinak tekinthető az adott Sajó szakaszon.

Állomány változásának tendenciái és okai:

A faj korábban nem volt ismert a területről, ezért az állományváltozás jelen esetben nem értelmezhető.

Faj veszélyeztetettsége:

A nem célirányosan végzett vizsgálatok következtében jelenleg nem ismert.

Veszélyeztető tényezők:

A nem célirányosan végzett vizsgálatok következtében jelenleg nem ismert.

skarlábogár (*Cucujus cinnaberinus*)

Írányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

A skarlábogár inkább sík- és dombvidéki faj, kedveli a mezofil erdőállományokat, ahol holt, vagy halódó fák még jó megtartású kérge alatt fejlődik. A vizsgálati területen ezen kritériumoknak leginkább csupán a tervezési terület keleti részén a Sajó jobb partjának keskeny ligeterdeje (91E0 élőhelytípus) felel meg.

Állománynagyság (jelöléskor): A faj nem szerepelt a Natura 2000 adatlapon.

Állománynagyság (tervkészítéskor): A vizsgálat során 1 lárvát azonosítottunk a vizsgálati területen. A vizsgálat során minden potenciális faegyedben (halódó törzs, fekvő elhalt törzs, darab, stb.) csupán az első lárvát megtalálásáig tart a keresés, mivel a monitorozás az élőhely részleges megszűnésével jár. Ez alapján, illetve az alkalmas élőhelyek viszonylagos kis kiterjedtsége miatt az egyedszámot min/max 2-10 példányra becsüljük és javasoljuk a faj D értékkel felvezetni a Natura 2000 adatbázisba (SDF).

Állomány változásának tendenciái és okai: Állományváltozás tendenciája nem mutatható ki előzetes felmérés hiányában. Korábban nem volt a fajról adatunk a területről

Faj veszélyeztetettsége: A nem célirányosan végzett vizsgálatok következtében jelenleg nem ismert.

Veszélyeztető tényezők: A nem célirányosan végzett vizsgálatok következtében jelenleg nem ismert.

széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*)

Irányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulásai a területen: A faj a megalapozó halfaunisztikai vizsgálatok során 2015-ben a következő helyekről került kimutatásra: Sajó, Nagycsécs, Csécsi-lapos.

Állománynagyság (jelöléskor): A faj nem szerepelt a Natura 2000 adatlapon.

Állománynagyság (tervkészítéskor): A tervezéskor állománynagyságra vonatkozó adataink saját mintavételeinkből származnak. A nagycsécsi Csécsi-lapos alterületen 2015-ben végzett felmérés során 3x50m-es szakaszon történő mintavétel esetén egy példány jelenlétét sikerült egyértelműen kimutatnunk. A tervezéskori állománynagyságra vonatkozó javaslatunk „P – present” (jelen van a tervezési területen).

Állomány változásának tendenciái és okai: Az állománynagyságra vonatkozóan korábbi

	adat nem áll rendelkezésünkre, az állomány változásainak tendenciáira nem tudunk adatokkal szolgálni.
Faj veszélyeztetettsége:	A nem célirányosan végzett vizsgálatok következtében jelenleg nem ismert. A kis állományméret eleve magasabb veszélyeztetettséggel járhat.
Veszélyeztető tényezők:	A faj esetében a szakaszon a szabadidős halfogás (F02.03), ezen belül a finomszerelések horgászat jelent potenciális veszélyeztető tényezőt, aminek következtében a faj is zsákmányul eshet.
<u>magyar bucó (Zingel zingel)</u>	
Írányelv melléklete:	II., V.
Faj előfordulásai a területen:	A faj a megalapozó halfaunisztikai vizsgálatok során a következő helyekről került kimutatásra (2014-2015-ben): Sajó, Girincs, Nagy-erdő; Sajó, Nagycséc, Csécsi-lapos.
Állománynagyság (jelöléskor):	A faj nem szerepelt a Natura 2000 adatlapon.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	A tervezéskor állománynagyságra vonatkozó adataink saját mintavételeinkből származnak. A girincsi Nagy-erdő alterületen 2013-ban végzett felmérés során 3x50m-es szakaszon történő mintavétel esetén egy példány jelenlétét sikerült egyértelműen kimutatnunk. A nagycségi Csécsi-lapos alterületen 2015-ben végzett felmérés során 3x50m-es szakaszon történő mintavétel esetén 2 példány jelenlétét sikerült egyértelműen kimutatnunk. A tervezéskori állománynagyságra vonatkozó javaslatunk „P – present” (jelen van a tervezési területen).
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állománynagyságra vonatkozóan korábbi adat nem áll rendelkezésünkre, az állomány változásainak tendenciáira nem tudunk adatokkal szolgálni.
Faj veszélyeztetettsége:	Az állománynagyságra vonatkozóan korábbi adat nem áll rendelkezésünkre, az állomány

	változásainak tendenciáira nem tudunk adatokkal szolgálni.
Veszélyeztető tényezők:	A faj esetében a szakaszon a szabadidős halfogás (F02.03), ezen belül a finomszerelések horgászat jelent potenciális veszélyeztető tényezőt, aminek következtében a faj is zsákmányul eshet. A nagyobb egyedek könnyedén horogra akadhatnak, a horgászat (F02.03.02) potenciális veszélyeztető tényezőként említhető.
<u>német bucó (Zingel streber)</u>	
Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	A faj a megalapozó halfaunisztikai vizsgálatok során 2015-ben a következő helyekről került kimutatásra: Sajó, Girincs, Nagy-erdő; Sajó, Nagycséc, Csécsi-lapos.
Állománynagyság (jelöléskor):	A faj nem szerepelt a Natura 2000 adatlapon.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	A tervezéskor állománynagyságra vonatkozó adataink saját mintavételeinkből származnak. A nagycséc Csécsi-lapos alterületen 2015-ben végzett felmérés során 3x50m-es szakaszon történő mintavétel esetén 2 példány jelenlétét sikerült egyértelműen kimutatnunk. A girincsi Nagy-erdő alterületen a 2015-ben végzett felmérés során 3x50m-es szakaszon történő mintavétel esetén 4 példány jelenlétét sikerült egyértelműen kimutatnunk. A tervezéskori állománynagyságra vonatkozó javaslatunk „P – present” (jelen van a tervezési területen).
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állománynagyságra vonatkozóan korábbi adat nem áll rendelkezésünkre, az állomány változásainak tendenciáira nem tudunk adatokkal szolgálni.
Faj veszélyeztetettsége:	Az állománynagyságra vonatkozóan korábbi adat nem áll rendelkezésünkre, az állomány változásainak tendenciáira nem tudunk adatokkal szolgálni.

Veszélyeztető tényezők:

A faj esetében a szakaszon a szabadidős halfogás (F02.03), ezen belül a finomszerelések horgászat jelent potenciális veszélyeztető tényezőt, aminek következtében a faj is zsákmányul eshet. A fiatal egyedek főként a kis vízmélységű, kavicsos szakaszokon keresnek menedéket a ragadozók elől, ahol homok és kavicskitermelés jelenthet potenciálisan veszélyforrást (C01.01)

szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus*)

Írányelv melléklete:

II.

Faj előfordulásai a területen:

A faj a megalapozó halfaunisztikai vizsgálatok során a következő helyekről került kimutatásra:

- 2004 Sajó, Girincs, Nagy-erdő;
- 2013, Sajó, Girincs, Nagy-erdő;
- 2014, Sajó, Girincs, Nagy-erdő;
- 2015, Sajó, Girincs, Nagy-erdő; Sajó, Nagycsércs, Csécsi-lapos.

Állománynagyság (jelöléskor):

A faj nem szerepelt a Natura 2000 adatlapon.

Állománynagyság (tervkészítéskor):

A tervezéskor állománynagyságra vonatkozó adataink saját mintavételeinkből származnak. A girincsi Nagy-erdő területén a 2013-ban végzett felmérés során 3x50m-es szakaszon történő mintavétel esetén egy példányt sikerült kimutatnunk. A girincsi Nagy-erdő területén a 2014-ben végzett felmérés során 3x50m-es szakaszon történő mintavétel esetén egy példány jelenlétét sikerült egyértelműen kimutatnunk. A nagycsércsi Csécsi-lapos területén 2015-ben végzett felmérés során 3x50m-es szakaszon történő mintavétel esetén 10 példány jelenlétét sikerült egyértelműen kimutatnunk. A girincsi Nagy-erdő területén a 2015-ben végzett felmérés során 3x50m-es szakaszon történő mintavétel esetén 7 példány jelenlétét sikerült egyértelműen kimutatnunk. A tervezéskori állománynagyságra vonatkozó javaslatunk „P – present” (jelen van a tervezési területen).

Állomány változásának tendenciái és okai:

Az állománynagyságra vonatkozóan korábbi adat nem áll rendelkezésünkre, az állomány

	változásainak tendenciáira nem tudunk adatokkal szolgálni.
Faj veszélyeztetettsége:	A faj környezeti igényeinek jelen pillanatban a vizsgált szakaszok megfelelnek, a faj hosszú távú megmaradása a területen e jelenlegi adottságok megtartásával lehetséges.
Veszélyeztető tényezők:	A faj esetében a szakaszon a szabadidős halfogás (F02.03), ezen belül a csalihalként való felhasználása jelent potenciális veszélyeztető tényezőt (F02.03.01), aminek következtében a faj is zsákmányul eshet. Jelentős lehet a faj esetében az egyéb pontszerű felszíni vízszennyezés (H01.03).
<u>törpe csík (<i>Sabanejewia aurata</i>)</u>	
Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	2013, Sajó, Girincs, Nagy-erdő; 2015 Sajó, Girincs, Nagy-erdő; Sajó
Állománynagyság (jelöléskor):	Az állománynagyságra vonatkozóan korábbi adat nem áll rendelkezésünkre, a faj nem szerepel a Natura 2000 adatbázisban (SDF). Időközben genetikai vizsgálok kimutatták, hogy a törpe csík (<i>Sabanejewia aurata</i>) elnevezés nem egy, hanem két fajt takar, a Sajó víztestében így mind a bolgár törpecsík (<i>S. bulgarica</i>), mind pedig a balkáni csík (<i>S. balcanica</i>) előfordul.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	A tervezéskor állománynagyságra vonatkozó adataink saját mintavételeinkből származnak. A girincsi Nagy-erdő alterületen a 2013-ban végzett felmérés során 3x50m-es szakaszon történő mintavétel esetén egy példányt sikerült kimutatnunk. A girincsi Nagy-erdő alterületen a 2015-ben végzett felmérés során 3x50m-es szakaszon történő mintavétel esetén 3 példány jelenlétét sikerült kimutatnunk. A tervezéskori állománynagyságra vonatkozó javaslatunk „P – present” (jelen van a tervezési területen).
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állománynagyságra vonatkozóan korábbi

adat nem áll rendelkezésünkre, az állomány változásainak tendenciáira nem tudunk adatokkal szolgálni.

Faj veszélyeztetettsége:

A faj környezeti igényeinek jelen pillanatban a vizsgált szakaszok megfelelnek, a faj hosszú távú megmaradása a területen e jelenlegi adottságok megtartásával lehetséges.

Veszélyeztető tényezők:

A faj esetében a szakaszon a homok és kavicskitermelés jelenthet potenciálisan veszélyforrást (C01.01). Jelentős lehet a faj esetében az egyéb pontszerű felszíni vízszennyezés (H01.03).

1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok

Magyar név	Tudományos név	Védettség (V, FV)	Jelentőség (1-2 mondatban leírni miért fontos a területen)
gyíkhagyma	<i>Allium angulosum</i>	-	Bár nem védett faj, országosan visszaszorulóban van. A természetes mocsárrétek, hullámterek karakterfajának tekinthető.
farkasalmalepke	<i>Zerynthia polyxena</i>	V, Natura IV. függelék	A folyót kísérő mocsárrétek jellemző, közösségi jelentőségű lepkefaja. A tervezési területen stabil állománya fordul elő.
sárgás szitakötő	<i>Stylurus flavipes</i>	V, Natura IV. függelék	A sárgás folyamszitakötő nem ritka a Sajó alsó, Tiszába torkollás előtti szakaszán. A mintavétel során egy példány került elő a Girincs külterületén lévő szakaszból.
kecskerák	<i>Astacus leptodactylus</i>	V	A kecskeráknak korábban jelentős állományai voltak a Közép-Tiszában, illetve a betorkolló mellékfolyókban, így a Sajó alsó szakaszán is. A kétezres évek elején viszont a Kiskörei-víztározóban is megjelent az őshonos rákokat kiszorító cifrarák (<i>Orconectes limosus</i>) és fokozatosan terjedni kezdett. A Girinci-Nagy-erdő melletti Sajó szakaszból 2013-ban sikerült

			kimutatni a cifrák egy példányát. Tapasztalatunk szerint a cifrák megjelenését követően rövid időn belül eltűnik a kecskerák. Ennek ellenére 2014. évi mintavételünk során sikerült kimutatni a kecskerák egy példányát.
Kúpos kerekcsigák	<i>Borysthenia naticina</i>	V	A faj jelentősége védett státuszából ered.
Feketelábú folyamszítakötő	<i>Gomphus vulgatissimus</i>	V	A faj jelentősége mindössze védett státuszából ered. Az érintett Sajó szakaszon gyakori előfordulása.
Csermely szítakötő	<i>Onychogomphus forcipatus</i>	V	Főleg hegyvidéki kisvízfolyásokra jellemző szítakötő. Előfordulása a Sajó ezen szakaszán nem szokványos.
Négyűrű karmosbogár	<i>Macronychus quadrituberculatus</i>	V	A faj jelentősége védett státuszából ered.
Nyúldomolykó	<i>Leuciscus leuciscus</i>	V	Közepes és nagyobb folyókban főleg a paduc- és márnázóna hala. Védetté nyilvánítását a korábbi adatokra alapozott viszonylagos ritkasága indokolta.

1.3. Területhasználat

1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás

A kataszteri nyilvántartás alapján a művelési ágak között dominál az erdő (össz. 65,9%). A Sajó folyó és a kivett utak révén relatíve magas a kivett területek aránya is (össz. 23,6%). A gyepek részesedése alacsony a tervezési területen (össz. 10,5%).

Művelési ág	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
erdő	73,86	65,9
gyep	11,76	10,5
művelésből kivett	26,49	23,6
Összesen	112,11	100

1.3.2. Tulajdoni viszonyok

A tervezési területen egyértelműen dominál az állami tulajdon (össz. 88%), melynek közel ¾-ét az Észak-erdő Erdőgazdálkodási Zrt., az ¼-ét pedig az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság kezeli. Utóbbi szervezet kezelésében a Sajó folyó található (Girincs 032/2, 040/17 és 042/1). A legelők és a hozzá kapcsolódó kivett út magántulajdonban van, összesen

7 magántulajdonos kezelésében (össz. a tervezési terület 11,7%-a). Girincs 031/5 kivett hrsz-ú út a település önkormányzati tulajdonában található (0,3%).

Tulajdonosi csoport	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
állami tulajdon	98,92	88,0
magántulajdon	13,15	11,7
szövetkezeti tulajdon	0,34	0,3
Összesen:	112,11	100

1.3.3. Területhasználat és kezelés

1.3.3.1 Mezőgazdaság

A mezőgazdaság alárendelt szereppel bír a tervezési területen, a gyepként nyilvántartott területek (össz. 11,7 hektár) jelentős része is alkalmatlan rét- és legelőgazdálkodásra. Ennek oka, hogy a természetes mederdinamika miatt a Sajó folyó jelentős területeket foglal el az érintkező gyepekből, másrészt a – helyenként cserjésedő – fásodó - övzátonyos részek gépi művelésre alkalmatlanok. A területnek így csak kis részét tudják kaszálóként géppel művelni.

1.3.3.2 Erdészet

A tervezési területen legjellemzőbb földhasznosításnak tekinthető, ugyanakkor a kijelölés szakmai alapját is a jelölő erdei élőhelyek (puhafa- és keményfás ligeterdők /91E0, 91F0/) és a hozzájuk köthető fajok (pl. díszes tarkalepke) megléte biztosította. A kijelölést követően az idős erdőállományok letermelésre kerültek, melynek következtében az ártéri erdei élőhelyek – legalább is időlegesen – megszűntek. A területen a lopáskár jelenlegi is jelentős, melynek következtében az erdőtervi lapokon szereplő adatok is fenntartással kezelendők (pl. záródásra, fafaj magasságára vonatkozó adatsorok)..

Az erdőtervezett erdőterületek kiterjedése 71,57 hektár, ez valamelyest elmarad a kataszteri nyilvántartásokban szereplő adatoktól (73,86 hektár). Jelentős az erdőtömbön belül a nyiladékok (Girincs 1/NY, 2/NY, 3/NY, 4/NY) és a tisztások kiterjedése (Girincs 1/TI, 4/TI). Utóbbiak eredendően erdővel borított területek voltak, a felújítási „nehézségek” miatt kerültek tisztásként nyilvántartásra. A tervezési területen vegyes erdőgazdálkodói szerkezet található, domináló állami tulajdonnal (96,7 % - melyet az Északerdő Erdészeti Zrt. Délbükki Erdészeti Igazgatósága (3556 Mocsolyástelep 25.) kezel). A magán tulajdonú erdők kiterjedése alacsony, a Girincs 11 erdőtagra koncentrálódik (össz. 2,39 hektár; 3,3%). Annak ellenére, hogy a Sajó folyó szegélyezi a tervezési területet vízügyi kezelésben nem található erdőtervezett erdők. A Sajó bal partján található ligeterdősávok nem erdőtervezett területek.

A tervezési terület erdőinek jelenlegi korosztály-megoszlása igen kedvezőtlennek tekinthető: jelenleg 30 évnél idősebb erdő nem található a tervezési területen. Az állományok 64,5%-a 10 évnél fiatalabb, ezek szinte kivétel nélkül az egykori keményfa ligeterdők tarvágását követően kialakított fiatal erdőültetvények. A legidősebb, 67 éves erdőállomány a Girincs 4/G erdőrészletben található nemesnyár – hazainyár fafajösszetételű keskeny sáv.

Korosztály (év)	kiterjedés (ha)	Arány (%)
0-10	46,17	64,5
11-25	21,7	30,3
26 felett	3,7	5,2

Összesen:	71,57	100,0
-----------	-------	-------

A faállomány-típusok tekintetében dominálnak a honos, az erdőgazdálkodási tájra jellemző fafajokkal (kocsányos tölgy, magyar kőris) jellemezhető típusok (össz. 77,1%). Az idegenhonos fajfokkal jellemezhető erdőállományok közül jelentősebb kiterjedést ér el a fekete dió (5,35 hektár), míg az akácok kiterjedése közel 1 hektár, azonban szálanként több erdőrészletben is megjelenik.

Faállomány típus	kiterjedés (ha)	Arány (%)
Tölgy (KST, KST-EL, KST-K)	34,81	48,6
Kőris (K, K-T)	20,37	28,5
Hazai nyár (HNY)	1,79	2,5
Nemesnyár (NNY)	8,32	11,6
Akác (A)	0,93	1,3
Fekete dió (FD)	5,35	7,5
Összesen:	71,57	100

A terület nem védett státuszából adódóan az erdők elsődlegesen gazdasági (faanyagtermelő) rendeltetésűek, ebből következően az erdőgazdálkodási üzemmódok közül is csak a vágásos üzemmód jelenik meg.

1.3.3.3 Vadgazdálkodás, halászat, horgászat

A terület egy vadgazdálkodási egységhez tartozik, ahol a vadgazdálkodást a 655410 kódszámon bejegyzett a Földtulajdonosi Vadászai Közösség /FTVK/ (3580 Tiszaújváros Bethlen G. u. 31.) végzi. A terület jellemzően Tisza-menti vadas terület, jellemző nagyvadja a vaddisznó és az őz. A szarvas váltóvadként jelentkezik, míg az idegenhonos dām vad is megtalálható a területen. Az apróvad (mezei nyúl, fácán, fogoly) jelentősége az árterületen másodlagos. A vadállományt erősen befolyásolják a levonuló árvizek, a hirtelen lezúduló árhullámok (a Sajó kumulatív szerepe miatt is) károkat tehetnek a vadállományban, de a magaspártok közelsége megfelelő védelmet nyújthat elöntési időszakokban.

1.3.3.4 Vízgazdálkodás

A tervezési területet közel 4,1 kilométer hosszan a Sajó folyó érinti, a tervezési terület jelentős része ettől északra található, de a déli parton csak egy tartozik hozzá. A Sajó meder végig erőteljesen bevágódott, természetes kanyarulatokat tartalmaz, helyenként árvízi elöntés is mutatkozik. A Sajó folyó tervezési területre eső szakaszán az Észak-Magyarországi Vízügyi Igazgatóság látja el a kezelői feladatokat. Az elmúlt években Országos Közfoglalkoztatási Program keretében kisebb meder- és parttisztítási feladatokat végeztek. A műtárgyak karbantartása, környezetük tisztítása rendszeres feladatként jelentkezik.

1.3.3.5 Turizmus

A tervezési területen a turizmus nem jelentkezik, így hatást nem gyakorol a terület élővilágára. Jelzett turistaút, tanösvény nem található a területen. A területen kívül is

alacsony jelentőségűnek tekinthető, többnyire Sajón jelentkező mérsékelt vízi-turizmus a jellemző.

1.3.3.6 Ipar

A tervezési terület közvetlen táji környezetében jelentősebb ipari létesítmény nem található. Potenciális szennyezőforrásnak tekinthető a Sajó jobb partján, a Sajószöged 018/1 hrsz-en található sertéstelep (a tervezési terület határától mintegy 30 méterre található). A Sajó vízminősége a '70-es években még oxigénháztartás és ipari szennyeződések tekintetében is utolsó helyen állt a Tisza hazai vízgyűjtőjén. A '90-es években - a szlovákiai papírgyárak és az Észak-B-A-Z-megyei nehéz- és vegyipari létesítmények bezárását követően azonban sokat javult a vízminőség. A víz szervesanyag-tartalmát jelző kémiai oxigénigény a korábbi tizedére csökkent, az oldott oxigén mennyisége duplájára nőtt.

1.3.3.7 Infrastruktúra

A tervezési terület alacsony infrastruktúrával rendelkezik, annak ellenére, hogy Girincs község belterületével közvetlenül határos. Egyetlen – ingatlannyilvántartási térképen nem szereplő – épület található a területen, a girincsi kompot üzemeltetését biztosító épület. A belterület irányából a komphoz futó Girincs 031/5 hrsz-ú út burkolt, a szintén kivett út nyilvántartásban szereplő Girincs 031/8 magántulajdonú út a természetben nem használt. Megjegyzendő, hogy a kompátkelő Sajó jobbparti részén a megközelítő út nem szerepel az ingatlannyilvántartásban.

Több vezeték is érinti a területet, vezetékjogi bejegyzés szerepel a Girincs 032/2 az Émász Hálózati Kft. részére. A Girincs 041/5 erdő művelési ágú ingatlanon a TIGÁZ-DSO Földgázelosztó Kft. (4200 Hajdúszoboszló Rákóczi út 184.) részére bányászorgalmi jog került bejegyzésre. Az Észak-magyarországi Regionális Vízművek (3700 Kazincbarcika Tardonai utca 1.) vízvezetési szorgalmi joggal rendelkeznek a Girincs 031/5, 031/6, 031/7, 031/8, 031/9 és 031/10 ingatlanokon.

2. Felhasznált irodalom

- Bölöni J., Molnár Zs., Kun A., Biró M. (szerk.) 2007: Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer (Á-NÉR 2007). – Kézirat, MTA ÖBKI, Vácrátót, 184 pp. (https://msw.botanika.hu/META/0_publikaciok/Boloni_Molnar_Kun_Biro_2007_ANER_2007.pdf)
- Harka Á., Sallai Z. (2004): Magyarország halfaunája. – Nimfea Természetvédelmi Egyesület, Szarvas. 269. pp.
- Harka Á., Szepesi Zs., Halasi-Kovács B. (2007): A vízminőség javulásának hatása a Sajó magyar szakaszának halfaunájára. – Pisces Hungarici 2: 51-64.
- Harka Á. (1992): Adatok a Sajó és Hernád vízrendszerének halfaunájáról. – Állattani Közlemények 78. 33-39.
- Hoitsy Gy. (1992). Halfaunisztikai adatok a Sajó folyóról különös tekintettel a folyó szennyezettségére. – XVI. Halászati Tudományos Tanácskozás, Szarvas, 22-27.
- Hoitsy Gy., Nagy D. (1996): A Sajó-folyóban élő halak nehézfém terheltségének vizsgálata. – Halászatfejlesztés 19. 135-142.
- Horváth F., Kovács-Láng E., Báldi A., Gergely E., Demeter A. (szerk.) (2003): Európai jelentőségű természeti területeink felmérése és értékelése. – MTA ÖBKI, Vácrátót 160 pp.

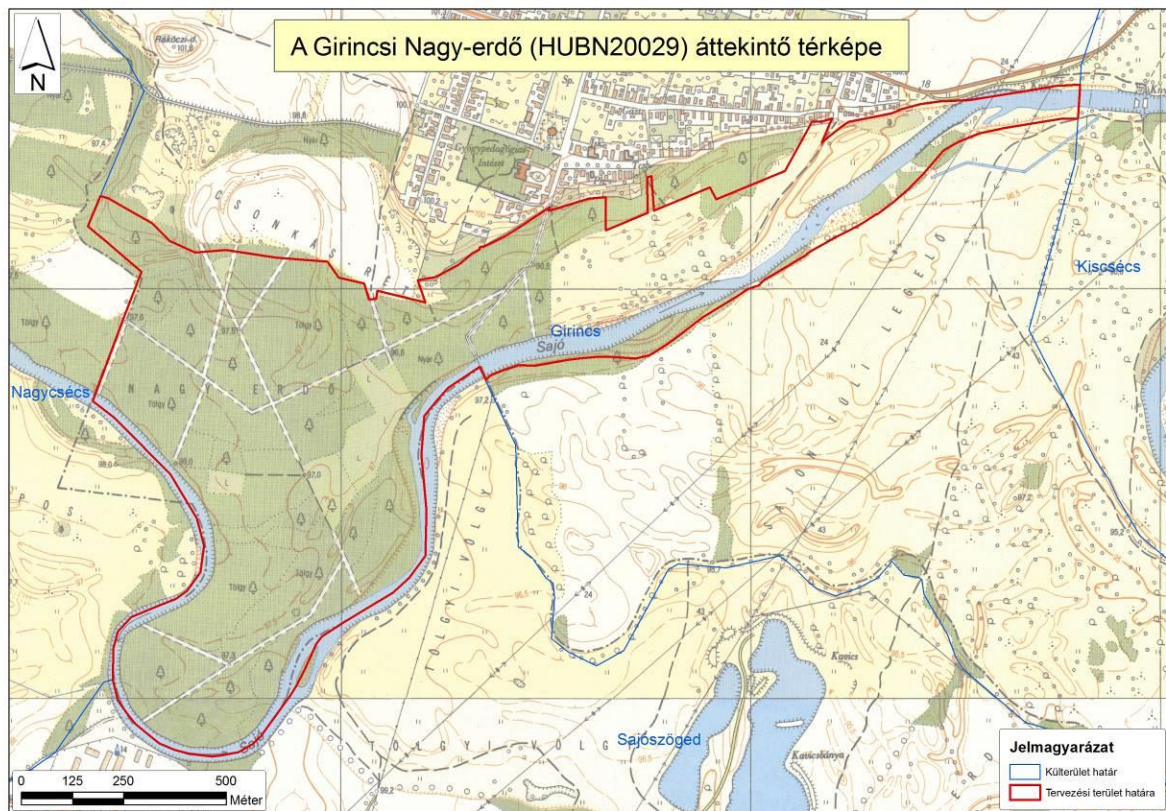
- Korsós Z. (1997): Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer VIII. Kételtűek és hüllők. – Magyar Természettudományi Múzeum, Bp., 44 pp.
- Lászlóffy W. (1982): A Tisza – Vízi munkálatok és vízgazdálkodás a tiszai vízrendszerben. Akadémiai Kiadó, Budapest, pp. 610.
- Marosi S., Szilárd J. (szerk.) (1969): A tiszai Alföld. Akadémiai Kiadó, Budapest, pp. 381.
- Sallai F. (2006): A Sajó vízminősége, hosszú távú védelme. Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek 3. 2. 3-16.
- Takács A., Schmotzer A., Sulyok, J. (2013): Florisztikai adatok a Sajó-Hernád-sík területéről. – Kitaibelia 18 (1-2): 73-88.
- Földművelésügyi Minisztérium (szerk.) (2014): Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez. VM, Budapest 36 pp.

Világháló helyek:

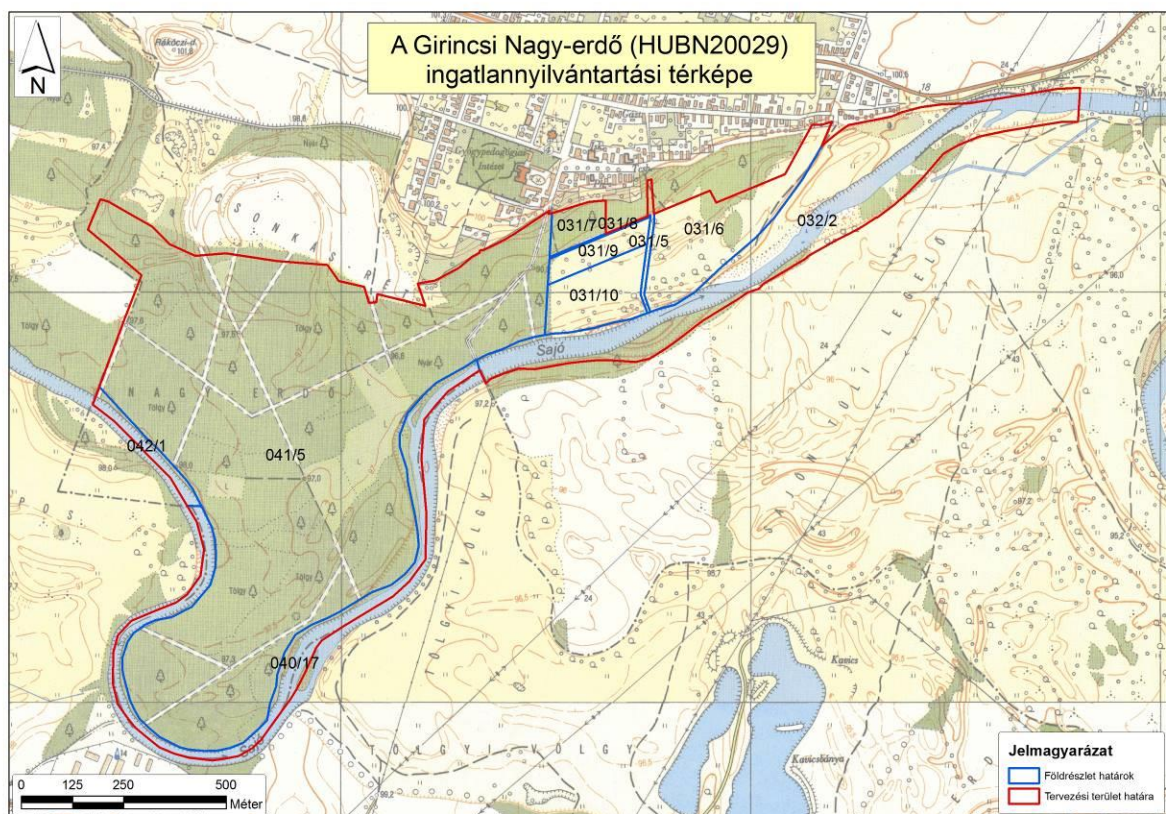
https://www.nebih.gov.hu/szakteruletek/szakteruletek/erdészeti_igazgatóság/erdészeti_szakteruletek/erdotervezes/korz_erd
<http://www.utadat.hu/>
http://www.vmi.szie.hu/adattar/pdf/korz_ff.pdf
<http://www.vizeink.hu>
http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/reference_portal
<http://natura2000.eea.europa.eu>

3. Térképek

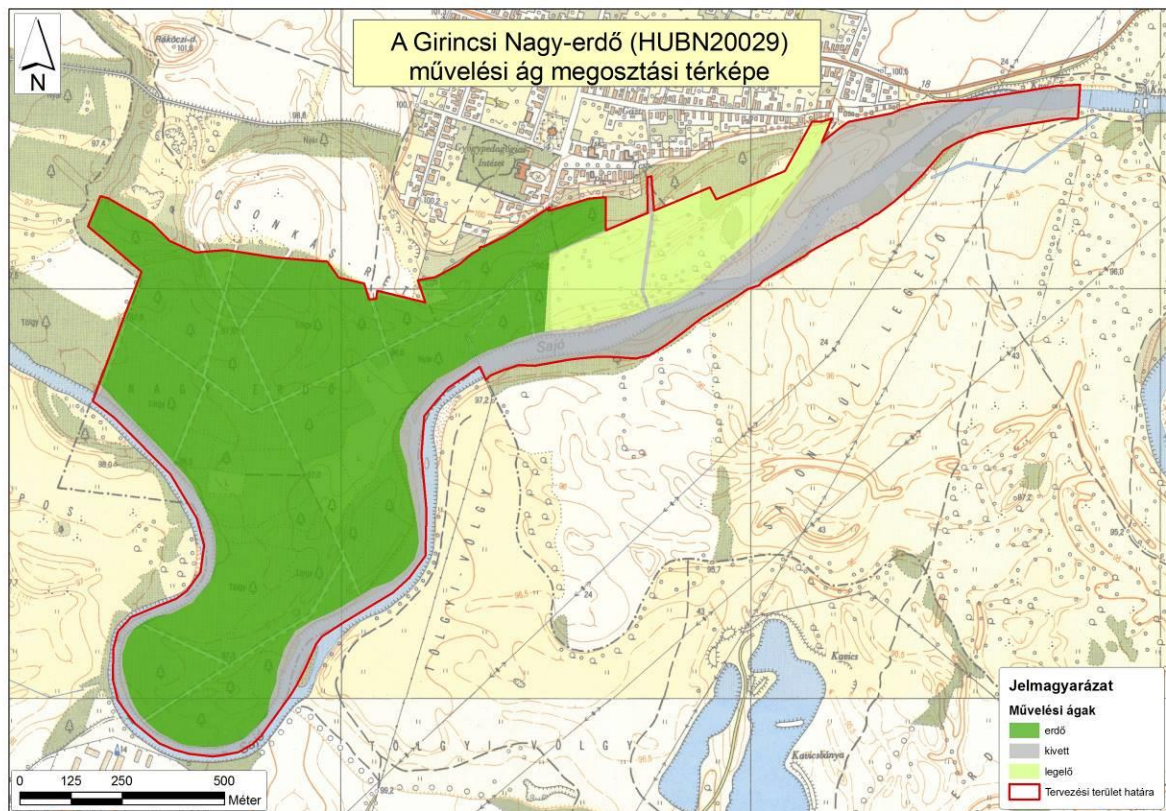
- 1) A tervezési terület áttekintő térképe
- 2) A tervezési terület ingatlan-nyilvántartási térképe
- 3) A tervezési terület művelési ág megosztási térképe
- 4) A tervezési terület erdészeti térképe
- 5) Az országos ökológiai hálózat térképe
- 6) A tervezési terület élőhelytérképe (Á-NÉR 2011 alapján)
- 7) A tervezési terület közösségi jelentőségű (Natura) élőhelytérképe

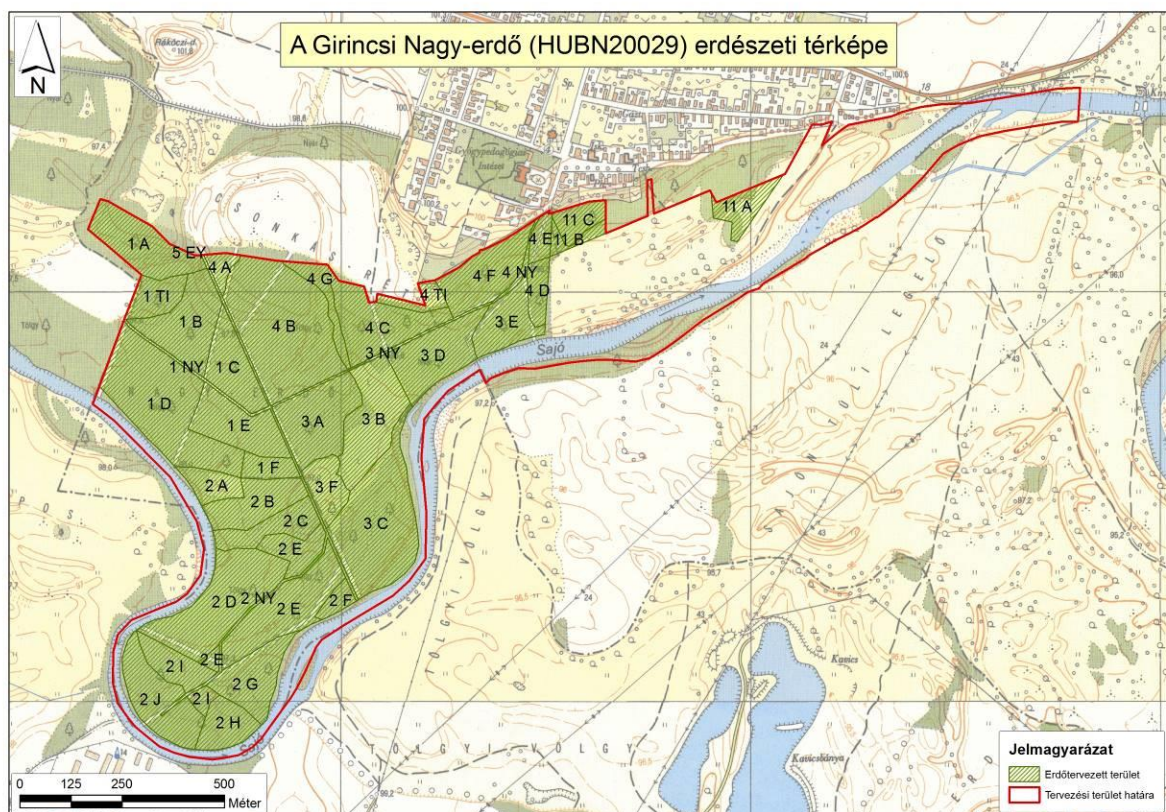
1) A tervezési terület áttekintő térképe

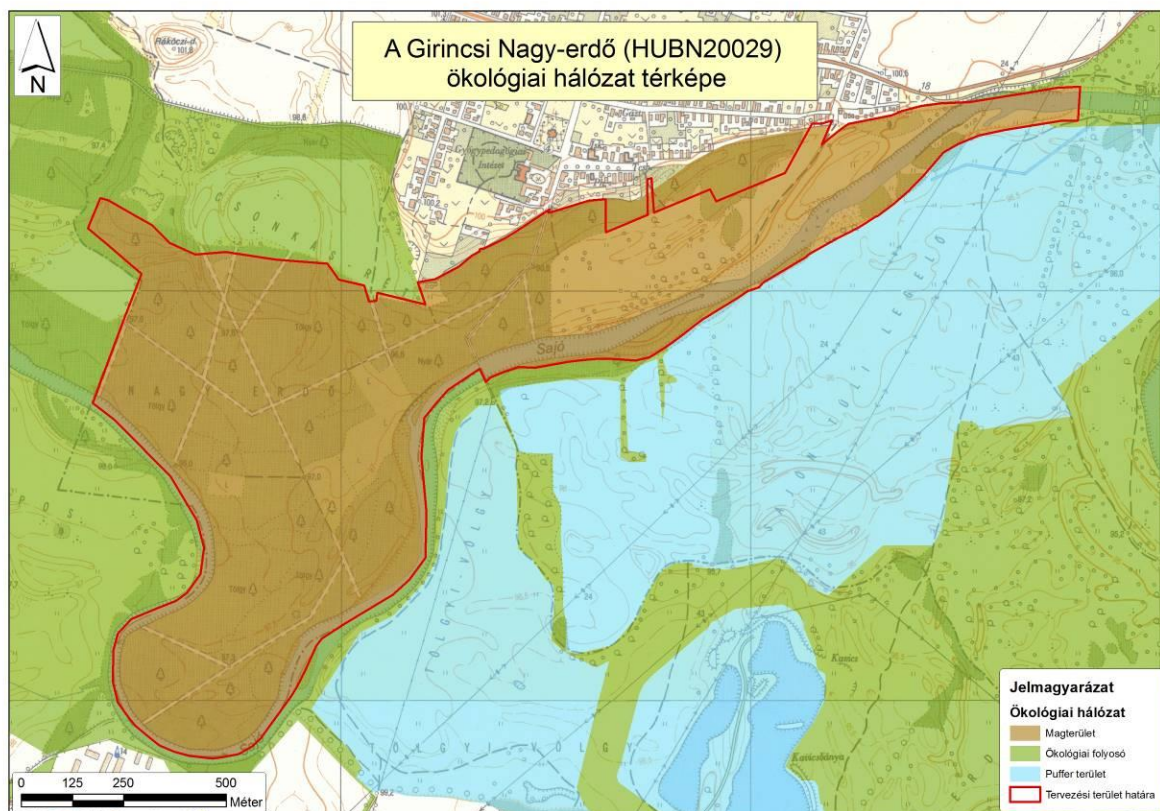
2) A tervezési terület ingatlan-nyilvántartási térképe

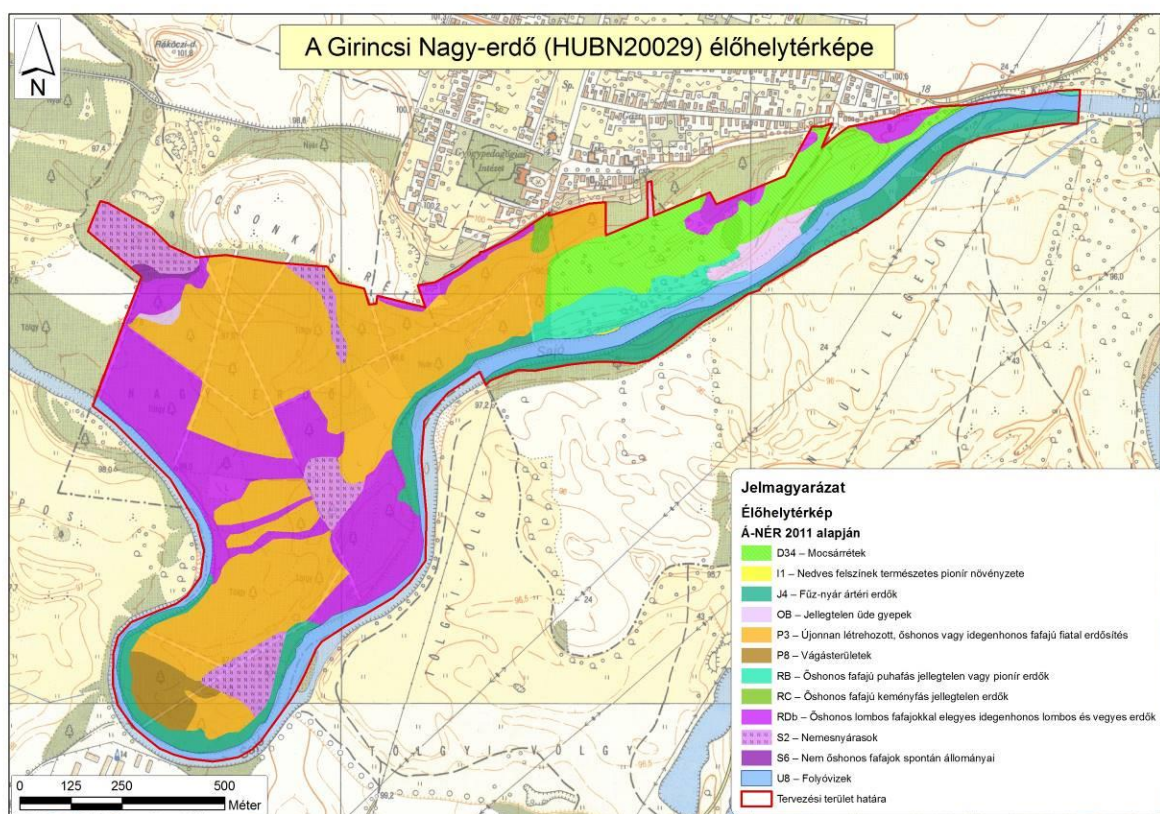
3) A tervezési terület művelési ág megosztási térképe

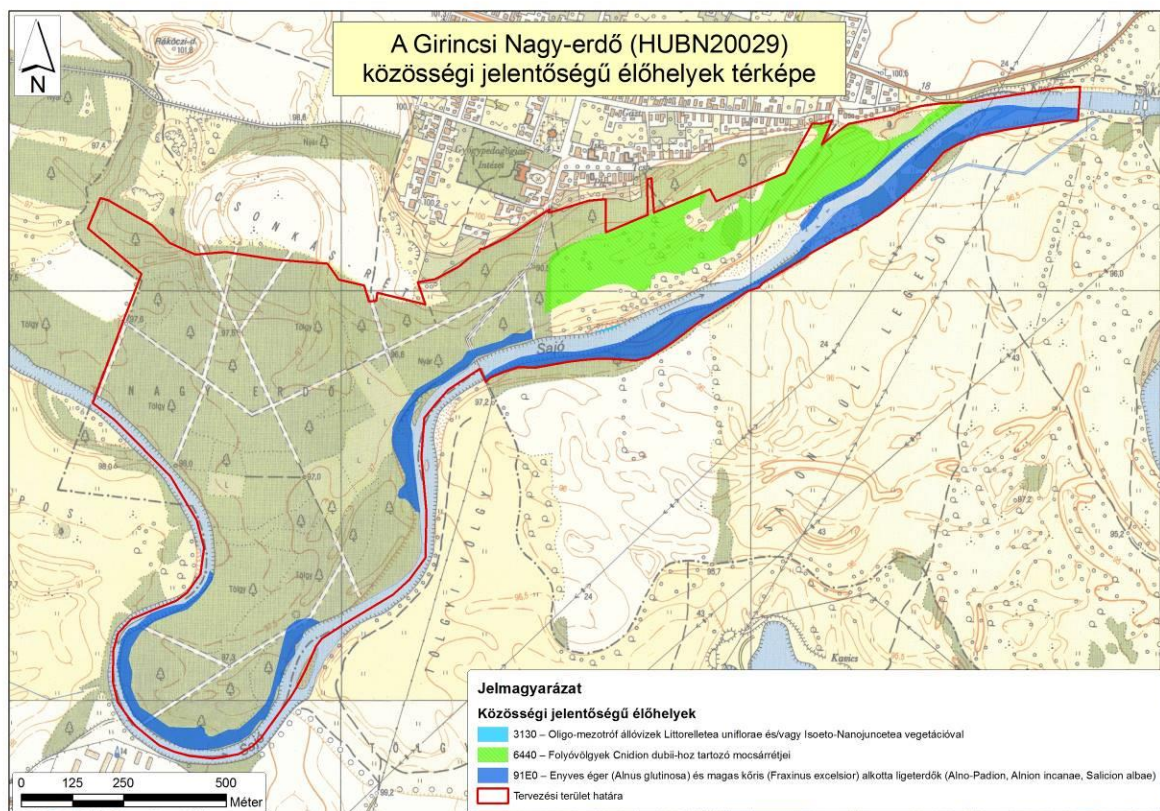
4) A tervezési terület erdészeti térképe

5) Az országos ökológiai hálózat térképe

6) A tervezési terület élőhelytérképe (Á-NÉR 2011 alapján)

7) A tervezési terület közösségi jelentőségű (Natura) élőhelytérképe

4. Fotódokumentáció

1) kép: A Sajó folyó tervezési területet érintő szakasza (KE-1)

2) kép: Kisvízkor értékes egyéves iszapnövényzet alakul ki a Sajó partján (KE-1)

3) kép: A Sajót kísérő szegélynövényzet főleg inváziós fajokból áll (KE-1)

4) kép: A mocsárrétek hasznosításakor a kaszálás a meghatározó (KE-2)

5) kép: A mocsárréteken jelentős a törmelékkel, szeméttel borított területek kiterjedése (KE-2)

6) kép: Fiatal kocsányos tölgyes erdőtelepítés (KE-3)

- 7) kép: Az erdőtelepítésekben jelentős lehet az idegenhonos fásszárúak – itt zöld juhar - jelenléte (KE-3)

- 8) kép: Az idős erdőállományokat szinte kivétel nélkül a kultúrerdők (nyárasok) képviselik (KE-4)